

Verksamhetsberättelse år 2017

Södermalms
stadsdelsnämnd

Handläggare
Kicki Elofsson
Telefon:
08-508 12 000

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
2018-02-01

Verksamhetsberättelse år 2017 för Södermalms stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Nämnden godkänner bokslut och verksamhetsberättelse för år 2017
2. Nämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen och stadens revisorer.
3. Ärendet justeras omedelbart.

Ann-Christin Jenvén

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	6
1. Ett Stockholm som håller samman	6
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	6
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	12
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	15
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	18
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	19
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	21
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	23
2. Ett klimatsmart Stockholm	28
2.1 Energianvändningen är hållbar.....	28
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	29
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	29
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	30
2.5 Stockholms miljö är giftfri	31
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	33
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	34
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion.....	34
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad	35
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	36
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	38
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	38
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	40
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	40
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	41
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	46
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	49
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	50
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	51

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	53
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	55
Uppföljning av ekonomi.....	57
Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	57
Analys av resultaträkning	63
Jämförelse utfall nettokostnader årsbokslut 2016 och 2017.....	65
Utfall jämfört med prognoser under året.....	66
Resultatenheter	67
Investeringar	67
Park- och klimatinvesteringar	67
Inventarier och maskiner	69
Analys av balansräkning	69
Synpunkter och klagomål.....	70
Förskola och fritidsverksamhet	70
Äldreomsorg.....	70
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	71
Stadsmiljö.....	71
Övrigt.....	71
Konsumentvägledning.....	71

Bilaga 01: SSdn12

Bilaga 02: Uppföljning av nämndens interna kontroll

Bilaga 03: Kvalitetsredovisning förskolan

Bilaga 04: Slutredovisning klimat investeringar

Bilaga 05: Verksamhetsuppföljning stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Bilaga 06: Verksamhetsuppföljning Maria ungdomsklubb

Bilaga 07: Verksamhetsuppföljning äldreomsorg

Bilaga 08: Uppföljning av lex Sarah

Bilaga 09: Uppföljning av plan för delaktighet

Bilaga 10: Rapport trygghetsmätning

Bilaga 11: Sammanställning av tillgänglighetsinventering

Bilaga 12: Sammanställning medborgarförslag

Bilaga 13: Bokslutsbilagor

Bilaga 14: Nyckeltalsbilaga (utsänds senare)

Sammanfattande analys

Södermalms stadsdelsförvaltning gör bedömningen att kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål har uppnåtts. I det följande sammanfattas på vilket sätt stadsdelsnämnden har bidragit till att uppfylla fullmäktiges mål.

Ett Stockholm som håller samman

Förvaltningen gör bedömningen att inriktningsmålet "Ett Stockholm som håller samman" har uppnåtts. Bedömningen grundas på att fyra av sju verksamhetsområdesmål som är kopplade till inriktningsmålet har uppnåtts. Det verksamhetsområdesmål som delvis uppnåtts är "Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar", "Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla" och "Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet".

En hög andel av föräldrarna upplever att de är nöjda med förskolan och andelen förskollärare är hög. De pedagogiska miljöerna i förskolan är väl genomtänkta både inom- och utomhus. Det serveras en hög andel ekologiska livsmedel i förskolorna.

De barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd har uppmärksammats särskilt. Antal barn på Södermalm ökar men andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd minskar. Ingen barnfamilj har blivit vräkt. Bostadslösa barnfamiljer har haft högsta prioritet till särskilt stöd i bostadssökandet.

Förvaltningen genomförde utökade städinsatser i parkerna under sommaren. Merparten av de planerade åtgärderna utifrån erhållna tillgänglighetsmedel har genomförts. Exempelvis har tillgängligheten förbättrats på lekplatserna i Rosenlundsparken och Högalidsparken. Långholmens strandbad har vidgats och försetts med en badramp för personer med funktionsnedsättning. Planering av medborgardialog inför framtagandet av ny parkplan har pågått. Arbeta med att skapa ökad trygghet har fortsatt genom Söderandans arbete och genom att en samverkansöverenskommelse tecknats med polisen.

Förvaltningen har genomfört kulturaktiviteter för barn, ungdomar och äldre. Det har bland annat genomförts aktiviteter i verksamheterna för att särskilt uppmärksamma Per Anders Fogelströmsåret. Inom förvaltningen finns ett samarbete med representanter från berörda verksamheter för att skapa kulturaktiviteter för barn och unga, äldre och personer med funktionsnedsättning.

Arbetet för en mer personcentrerad äldreomsorg där den äldre har huvudrollen i sitt liv har fortsatt under året. En hög andel äldre upplever att de får ett gott bemötande från personal i hemtjänsten, i vård- och omsorgsboendet och från biståndshandläggarna. Inom hemtjänsten har fokus legat på arbetet med att öka personalkontinuiteten.

Ett klimatsmart Stockholm

Förvaltningen gör bedömningen att inriktningsmålet "Ett klimatsmart Stockholm" har uppnåtts. Bedömningen grundas på att fem av sex verksamhetsområdesmål som är kopplade till inriktningsmålet har uppnåtts. Det verksamhetsområdesmål som inte uppnåtts är "Energianvändningen är hållbar".

Förvaltningen har genomfört energibesparande åtgärder och arbetet med en klimatsmart

förskola har fortsatt genom att ytterligare minska skadliga kemikalier och detta har gett ett gott resultat.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen gör bedömningen att inriktningsmålet "Ett ekonomiskt hållbart Stockholm" har uppfyllts. Bedömningen grundas på att de verksamhetsområdesmål som är kopplade till inriktningsmålet har uppnåtts.

Antal bidragshushåll har fortsatt att minska under året. Vid årets början hade 506 hushåll på Södermalm ekonomiskt bistånd och den preliminära siffran för december 2017 är 443 hushåll. En stor del av de sökande har haft ett tillfälligt behov av bidrag och har enbart ansökt om kortvarigt bistånd. Var tredje person som har arbetstränat inom förvaltningens arbetsmarknadsenhet har kommit närmare egen försörjning.

Förvaltningen har tillhandahållit över 1036 sommarjobb till ungdomar och 894 arbetade under sommaren. Ungdomarna fick jobb inom skötsel av utemiljön, inom äldreomsorgen och inom förskolan. En grupp ungdomar, några med någon form av egen funktionsnedsättning, genomförde en tillgänglighetsinventering av ett antal av förvaltningens verksamhetslokaler.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt för en budget i god ekonomisk balans och årets resultat visar på ett budgetöverskott om 1,0 mnkr efter resultatöverföringar.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen gör bedömningen att inriktningsmålet "Ett demokratiskt hållbart Stockholm" har uppnåtts. Bedömningen grundas på att fem av åtta verksamhetsområdesmål som är kopplade till inriktningsmålet har uppnåtts. De verksamhetsområdesmål som delvis uppnås är "Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor", "Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering" och "Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld".

Förvaltningen har fortsatt arbetet med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i verksamheterna. Verksamheterna har arbetat med att använda resultaten av genomförda jämställdhetsanalyser i sin verksamhetsutveckling. Förvaltningen har även arbetat vidare med att integrera ett tydligt barnperspektiv i samtliga utredningar oavsett verksamhetsområde.

För att främja att brukare och invånare får sina rättigheter tillgodosedda på ett likvärdigt sätt har förvaltningen även fokuserat på att öka kompetensen hos medarbetarna kring hbtq-rättigheter och normkritiskt arbetssätt.

Förvaltningen har arbetat med olika åtgärder för att minska personalomsättningen och sänka sjukfrånvaron. Alla medarbetare på förvaltningen erbjuds öppna workshoppar och föreläsningar med olika hälsoteman. Utöver det erbjuds möjligheter till schemalagd gruppträning, friskvårdstimme och från och med år 2018 ett friskvårdsbidrag.

Under året har stadsdelsnämnden inrättat ett ungdomsråd som arbetar med hur barn och ungas inflytande ska få utrymme inom de kommunala verksamheterna.

Nämnden har behandlat 31 medborgarförslag och de flesta förslagen rör stadsmiljön.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Förvaltningen gör bedömningen att inriktningsmålet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att fyra av sju verksamhetsområdesmål som är kopplade till inriktningsmålet har uppnåtts. Hur nämnden har bidragit till att uppnå inriktningsmålet redovisas under respektive mål för verksamhetsområdet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att sju av tio KF-indikatorer uppnås och tre uppnås delvis. Underliggande nämndmål uppnås.

Enligt förskoleundersökningens resultat har vårdnadshavarnas nöjdhet ökat. Nöjdheten har ökat inom områdena utveckling och lärande, samverkan med hemmet samt kost, rörelse och hälsa. Det finns en skillnad mellan förskolorna i hur nöjda föräldrarna är med sin förskola. Förvaltningen kommer att arbeta vidare med detta. Ett annat utvecklingsområde är digitaliseringen och även här fortsätter arbetet.

Verksamheten har tagit fram och implementerat "Pedagogiska ställningstaganden" för förskolan. Innehållet i de pedagogiska ställningstagandena ska stödja förskolans medarbetare i deras förhållningssätt och arbetssätt för att nå en likvärdig förskola.

Antal barn 1-5 år inom stadsdelsområdet prognostiseras att minska under kommande år och förvaltningen följer utvecklingen. Förvaltningen förbereder och genomför nödvändiga åtgärder för att möta upp denna utveckling. Ett exempel på detta är att i augusti avvecklades tre förskolelokaler. Alla barn har erbjudits plats på närliggande förskola med utgångspunkt från vårdnadshavarnas önskemål.

Arbetet med förskolans organisation har pågått under året och en förnyad organisation träder i kraft i januari år 2018.

Det råder konkurrens om förskollärare och förvaltningen har svårigheter att tillsätta vakanta tjänster. Det är även svårt att rekrytera barnskötare vilket är en förändring jämfört med tidigare år. Andel förskollärare är 41,7 procent. Det finns en skillnad mellan förskolorna för andelen förskollärare och det finns förskolor som inte når målet på 41 procent. Förvaltningen fortsätter arbetet med att stödja förskolecheferna att ta fram strategier så att förskolorna når målet.

I februari öppnades en tillfällig förskola, Barnängen, för barn till nyanlända familjer. Det var totalt 93 barn som erbjöds plats på förskolan varav 77 barn tackade ja till plats. Under hösten kunde 58 av dessa barn börja i befintliga förskolor och övriga barn började i skolan eller

flyttade från stadsdelsområdet. I oktober upphörde den tillfälliga förskolan.

Den första januari år 2017 började de nya intagningsreglerna för förskolan att gälla. Reglerna ger barn till föräldralediga rätt till förskola på heltid. Andelen barn till föräldralediga som är inskrivna på heltid på förskolan har ökat. I februari var det 157 av 325 barn (46 procent) som var inskrivna på heltid, i april var det 189 av 339 barn (56 procent), i augusti var det 170 av 248 barn (69 procent) och i december var det 249 av 339 (73 procent). De förändringar som genomförts har rymts inom ordinarie verksamhet och budget. I ett par fall har det inneburit att medarbetare fått ökad anställningsgrad från deltid till heltid. Förvaltningen kommer att fortsätta följa utvecklingen och utvärderar effekterna i verksamheterna.

Ekonomiskt bistånd

Antalet familjer som har ekonomiskt bistånd har fortsatt att minska. Förvaltningen har arbetat aktivt med att ta hänsyn till barn i familjer med ekonomiskt bistånd.

Barnkonsekvensanalyserna som dokumenteras i beslut har utvecklats och speglar nu bättre barnkonventionen. Bostadslösa barnfamiljer har haft högsta prioritet till insatsen "Stöd till boende" och har regelbundet fått särskilt stöd i att söka bostad.

Antal barn på Södermalm ökar men andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd har fortsatt att minska.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	0,4 %			0,6 %	0,6 %	3,1 %	VB 2017
  Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %			100 %	100 %	tas fram av nämnden	2017
   Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	41,7 %	1 %	41 %	44 %	41 %	41 %	VB 2017
   Andel förskollärare som genomgått kompetensutveckling inom genuspedagogik/normkritik	17 %	2 %	15 %	1 %	4 %	Öka	2017
  Andel nöjda föräldrar	89 %	88 %	90 %	89 %	87 %	87 %	2017
  Antal barn per grupp	14,3 barn/avd.			13,4 barn/avd.	16	16	VB 2017
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	5,3 st			5 st	4,9	4,9	VB 2017
Analys							
Antalet förskolebarn per anställd har ökat och årsmålet uppnås delvis. Förskolorna fortsätter arbetet med att genomföra åtgärder för att minska antalet förskolebarn per anställd. Det är färre barn per anställd för yngre barn än för äldre barn.							
  Inskrivningsgraden i förskoleverksamheten	95,2 %				90 %	90 %	2017
  Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,6			3,5	3,8	3,8	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys							
Användandet av digitala verktyg är ett område som flera förskolor lyfter som en av anledningarna till det lägre värdet och som bidragit till den aktuella värderingen. De förskolor som har låga skattningsvärden ska ta fram en handlingsplan för att beskriva vilka åtgärder som genomförs för att höja verksamhetens kvalitet.							
En förklaring till att årsmålet inte nås är att medarbetarna är mer självkritiska i sin granskning av verksamheten genom de olika metoder för uppföljning och verksamhetsutveckling som har tagits fram. Medarbetarna har erbjudits kompetensutveckling i pedagogisk dokumentation i digital form och som bidragit till ökad medvetenhet i bedömningen.							
 	Svarsfrekvens på förskoleundersökningen	69 %			80 %	80 %	2017
Analys							
Förvaltningen följde svarsfrekvensen under enkätens svarstid. Förskolorna har, för att öka svarsfrekvensen, givit vårdnadshavarna information på olika sätt och lyft fram vikten av att svara på förskoleundersökningen då den ligger till grund för förskolornas utvecklingsarbete.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska utarbeta stadsövergripande riktlinjer för förskoleplaneringen, med prioritering på nybyggnadsområden. Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska bistå kommunstyrelsen i detta arbete.	2017-01-01	2017-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska, i samarbete med utbildningsnämnden utveckla verksamhetsformer för att få fler barn i socioekonomiskt utsatta områden att gå i förskolan	2017-01-01	2017-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram centrala riktlinjer för barnsäkerhet i stadens förskoleverksamhet	2017-01-01	2017-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda hur konceptet med introduktionsförskolor kan utvecklas och spridas till fler områden.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barn är i goda pedagogiska miljöer både inom- och utomhus i förskolan

 Uppfylls helt

Beskrivning

Barnens utveckling och lärande sker i samspel med omgivningen. Barngruppens storlek och sammansättning varierar under dagen beroende av verksamhetens innehåll och aktivitet. Förskolans organisation säkerhetsställer en likvärdig förskola som är trygg, säker och håller en hög kvalitet.

Den pedagogiska inom- och utomhusmiljön är utformad med utgångspunkt från läroplanens lärområden, erbjuder ett rikt och varierat material samt är estetiskt utformad. Barnens intressen och frågeställningar är synliga i miljön. Miljön är också genomtänkt ur ett genus- och likabehandlingsperspektiv och synliggör kulturella olikheter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Personalens självvärdering av pedagogisk miljö och material enligt kvalitetsindikatorn	3,7			3,5	3,8		2017
Analys Resultatet är högre än tidigare år. Pedagogiska miljöer är ett utvecklingsområde. Arbetet fortsätter under år 2018.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Arbetet inom förskolan sker med ett genus- och likabehandlingsperspektiv	2017-01-01	2017-12-31	
 Dagen organiseras så att omsorg och lärande bildar en helhet.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förskolan gör kemikaliesmarta val vid inköp av pedagogiskt material.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			
 Förskolan organiserar en tilltalande och tillgänglig pedagogisk miljö för alla barnen.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			
 Förskolans organisation formas för att säkerhetsställa en likvärdig förskola som är trygg, säker och håller en hög kvalitet.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			
 Organisera och strukturera så att förskolan använder inom- och utomhusmiljöerna för lärande på ett mer flexibelt vis.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			

Nämndmål:

Barnen leker, lär och utvecklas i förskolan

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förskolans pedagogiska miljöer ger barnen förutsättningar att utvecklas i goda lek- och lärandemiljöer. Miljöerna i förskolan är väl genomtänkta både inom- och utomhus och ger barnen möjlighet till förståelse för matematik, naturvetenskap och språk. IKT (informations- och kommunikationsteknik) är ett av redskapen för detta.

Den pedagogiska dokumentationen synliggör barnens frågor, förändrade lärande och ligger till grund för fortsatt uppföljning, utvärdering och utveckling. Förskolans arbete utgår från ett medvetet genus- och likabehandlingsperspektiv och ett interkulturellt förhållningssätt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel förskolor som använder pedagogisk dokumentation för att synliggöra barnens lärande.	100 %				90 %		2017
 Andel nöjda vårdnadshavare avseende utveckling och lärande (FU)	84 %			82 %	82 %		2017
 Personalens självvärdering av "barns språkliga och kommunikativa utveckling" enligt kvalitetsindikatorn	3,6			3,6	4		2017
Analys Resultatet för området är detsamma som år 2016. Förskolorna fortsätter att utveckla sitt arbete med att använda digitala verktyg tillsammans med barnen.							
 Personalens självvärdering under området "barns matematiska utveckling" enligt kvalitetsindikatorn	3,4			3,4	3,8		2017
Analys Resultatet av självvärderingen är detsamma som år 2016. En av anledningarna till det lägre värdet är att det behövs fortsatt utveckling i arbetet med att använda digitala verktyg tillsammans med barnen. En förklaring till att årsmålet inte nås är att medarbetarna är mer självkritiska i sin granskning av verksamheten genom de olika metoder för uppföljning och verksamhetsutveckling som har tagits fram. Medarbetarna har erbjudits kompetensutveckling i pedagogisk dokumentation i digital form, som bidragit till ökad medvetenhet i bedömningen.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Barn och vårdnadshavare medverkar i framtagandet av likabehandlingsplanen	2017-01-01	2017-12-31	
 Förskolorna arbetar med pedagogisk dokumentation i digital form.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			
 Implementering av den pedagogiska deklARATIONEN på förskolorna (pedagogiska ställningstaganden)	2017-01-01	2017-12-31	
 Planera och genomföra aktiviteter utifrån biblioteksplanen.	2017-01-01	2017-12-31	
 Planera och organisera för förskolornas utförande av verksamhet på obekvämt arbetstid.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			
 Södermalms förskolor ska arbeta för att hitta former för att arbeta för en vetenskaplig förankring och beprövad erfarenhet	2016-01-01	2017-12-31	
 Utbildning sker förskolevis gällande kränkande behandling i syfte att säkra processen.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barns livschanser är jämlika

 Uppfylls helt

Beskrivning

Verksamheterna värnar om barnets rättigheter och bidrar till att skapa uppväxtvillkor som ger alla barn lika goda möjligheter oavsett bakgrund. Varje förskoleenhet har ett barnombud som samarbetar med Ersta Vändpunkt när vårdnadshavare har missbruksproblematik.

Familjer som söker ekonomiskt bistånd får rätt insats för att uppnå egen försörjning. Föräldrar till barn i åldrarna 3–12 år erbjuds ABC-föräldrastöd.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Föräldrar ska ges möjlighet att delta i ABC-utbildning	2016-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			

Nämndmål:

Vårdnadshavare och förskolans samverkan är god

 Uppfylls helt

Beskrivning

Vårdnadshavarna blir bemötta på ett respektfullt sätt och ges möjlighet att vara delaktiga och ges inflytande i verksamheten. Minst en gång per termin erbjuds utvecklingssamtal.

Förskolan kommunicerar med vårdnadshavarna muntligt och informerar skriftligt om förskolans mål och arbetssätt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel vårdnadshavare som fått information om förskolans mål och arbetssätt.	87 %	86 %	88 %		86 %		2017
 ♀ Andel vårdnadshavare som känner sig välkomna att ställa frågor och synpunkter på verksamheten.	86 %	85 %	87 %		84 %		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolorna informerar vårdnadshavarna om mål och arbetssätt via bland annat informationsbrev.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Vårdnadshavarna görs delaktiga i utformningen av förskolans lika behandlingsplan.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att sju av tio KF-indikatorer uppnås och tre uppnås delvis. Underliggande nämndmål uppnås.

Förvaltningen har fortsatt arbetet för en sammanhållen socialtjänst. Arbetet har fokus på resultat för brukaren och innebär bland annat närmare internt samarbete i ärenden där det behövs fler kompetenser och för att lyfta ärenden med komplex problematik.

Förvaltningen fortsätter arbetet för att de individer och familjer som hotas av vräkning ska få behålla sina boenden. Äldre hemlösa personer har uppmärksammats särskilt genom samordnade insatser. De har ofta en komplex problematik vilket innebär att det vid handläggning behövs kompetens från äldreomsorg, socialpsykiatri, funktionsnedsättning eller missbruk för ett framgångsrikt arbete. Avdelningen för äldreomsorg har tillsammans med sociala avdelningen kartlagt processen för samordnat stöd och service för hemlösa personer över 65 år samt upprättat en samverkansöverenskommelse.

Ingen barnfamilj har blivit vräkt. Bostadslösa barnfamiljer har haft högsta prioritet till insatsen "Stöd till boende" vilket innebär särskilt stöd i bostadssökandet av erfaren socialsekreterare.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom loF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	75,3 %	75 %	75,9 %	83,3 %	85 %	84 %	VB 2017
Analys							
Utfallet är lägre än föregående år och nämndens årsmål på 85 procent uppnås inte helt. Ärendetypen bedöms ha blivit alltmer komplex. Bland annat förekommer mer riskbruk hos föräldern och fler barn som bevittnat våld. Det är allt svårare att motivera föräldrar att ta emot stöd i dessa ärenden. Det är ungefär lika stor andel pojkar och flickor som inte återaktualiseras efter avslutad insats.							
  Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatri	82,35 %	86,11 %	79,59 %	95,12 %	70 %	tas fram av nämnden	2017
  Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri	34,74	37,78 %	32 %		25 %	Fastställs av	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
						nämnden	
Analys							
Indikatorn är ny 2017.							
  Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	50,4 %	57,4 %	45,6 %	42,7 %	35 %	35 %	VB 2017
  Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	75 %	82 %	68 %	67 %	80 %	80 %	2017
Analys							
Utfallet är 8 procent högre än föregående år och årsmålet på 80 procent uppnås delvis. En orsak till att årsmålet inte uppnåddes år 2016 bedömdes vara den höga personalomsättningen bland socialsekreterare och som lett till försämrad kontinuitet för klienterna. Under år 2017 har förvaltningen fokuserat på arbetet med att utveckla introduktion av nyanställda för att få dem att trivas bättre och stanna inom förvaltningen. Verksamheten fortsätter arbetet med att utveckla metoder för bemötande av klienter enligt den så kallade MI-metoden.							
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	55 %	63 %	48 %		60 %	tas fram av nämnden	2017
Analys							
Indikatorn mäts genom stockholmsenkäten. Följs upp vartannat år, nästa gång 2018. Utfallet är från 2016 års enkät.							
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	90 %	86 %	92 %		90 %	tas fram av nämnden	2017
Analys							
Indikatorn mäts genom stockholmsenkäten. Följs upp vartannat år, nästa gång 2018. Utfallet är från 2016 års enkät.							
  Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	90 %	87 %	94 %		85 %	tas fram av nämnden	2017
Analys							
Indikatorn mäts genom stockholmsenkäten. Följs upp vartannat år, nästa gång 2018. Utfallet är från 2016 års enkät.							
  Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	63 %	30 %	70 %	41 %	25 %	25 %	2017
  Antal hemlösa	157 st	103 st	54 st	157 st	250 st	tas fram av nämnden	2017
Analys							
Som hemlös räknas personer som bor på institutioner eller härbärgen och som inte har någon bostad ordnad vid en eventuell utskrivning. Till de hemlösa räknas också personer som tillfälligt bor hos kamrater eller bekanta.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och utbildningsnämnden säkerställa att barn i skolåldern som bor på skyddat boende erbjuds skolundervisning inom en vecka samt att yngre barn snarast erbjuds undervisning i förskoleklass, förskola eller annan pedagogisk verksamhet.	2017-01-01	2017-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med hembesöksprogram tillsammans med barn- och mödravården och förskolan.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barn och vuxna lever ett självständigt liv i en fungerande vardag

 Uppfylls helt

Beskrivning

Barn och ungdomar som är i riskzonen att utvecklas ogynnsamt upptäcks tidigt. Genom bra arbetsmetoder får barnen och ungdomarna rätt insats vid rätt tillfälle. Barn och ungdomar ges lika goda möjligheter oavsett bakgrund.

Barn och vuxna som är i behov av stöd får sammanhållna insatser som ökar förutsättningarna till ett självständigt liv. Målet är att identifiera möjliga vägar till ett självständigt liv och att identifiera barriärer som motverkar detta. Barn och vuxna som fått insatser har strategier att hantera sin livssituation.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel deltagare som upplever att deras sysselsättning är viktig (socialpsykiatri)	92 %	100 %	89 %		91 %		2017
  Andel dygnetruntplacerade barn och unga som uppnår kunskapsmålen utifrån sin årskurs/ålder	68 %	65 %	72 %	58 %	75 %		VB 2017
Analys Uppföljningen baseras på 84 placerade barn och unga (stadigvarande placerade, ej jourhemsplacerade). Av dessa når 57 barn och unga kunskapsmålen. Förvaltningen följer upp barnens resultat vid övervägningar och omprövningar av fortsatt dygnetruntplacering och diskuterar hur den omsorgsansvarige kan ge stöd i skolarbetet. Fler flickor än pojkar når kunskapsmålen, vilket följer trenden gällande samtliga flickor i landet.							
 Andel ej verkställda vräkningsshot	97 %			96 %	95 %		2017
 Andel ej verkställda vräkningsshot för familjer med barn	100 %			98 %	100 %		VB 2017
  Andel personer som upplever att boendestödjaren är bra på att uppmuntra dem att göra saker själv (socialpsykiatri gruppboende).	95 %	100 %	92 %		82 %		2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Antal samordnade vårdplaner (SIP)	167	74	93	128	120		VB 2017

Nämndmål:

Äldre som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa har stöd utifrån sina behov

 Uppfylls helt

Beskrivning

Hemlöshet i Stockholm förekommer i alla åldersgrupper och det finns ett växande stödbehov bland personer som är 65 år och äldre. Äldre personer med eller utan missbruk som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa är en skör grupp.

Genom samordnade och gemensamt utvecklade arbetssätt stödjer verksamheterna den enskilde på ett effektivare sätt. Äldre hemlösa med särskilda behov (psykisk ohälsa, missbruk och våldsutsatthet) uppmärksammas särskilt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal utredningar/biståndsbedömningar som genomförts i samverkan mellan sociala avdelningen och avdelningen för äldreomsorg	5				5		2017

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppnås delvis. Bedömningen grundas på att en av fyra KF-indikatorer uppnås och tre uppnås delvis. Dessa tre indikatorer bygger på resultat från medborgarundersökningen som riktat sig 520 boende i Södermalms stadsdelsområde med en svarsfrekvens på 52 procent. Underliggande nämndmål uppnås.

Förvaltningen har genomfört utökade städinsatser i parkerna under sommaren. Med medlen för mindre parkinvesteringar har upprustning av Kvarngatsparken genomförts. Tillgängligheten på lekplatserna i Rosenlundsparken och Högalidsparken har förbättrats med erhållna tillgänglighetsmedel och trappor på västra Södermalm har försetts med kontrastmarkeringar. Under perioden har Långholmens strandbad vidgats samt försetts med en badramp för personer med funktionsnedsättning. Av erhållna medel för reinvesteringar har

renovering av parkvägar utförts och upprustning av naturdammen i Rosenlundsparken samt marksaneringar av Bergsgruvan, Ånghästuparken och kvarteret Hållkarlen genomförts. Planering av medborgardialog inför framtagandet av ny parkplan har pågått.

Arbetet med att skapa ökad trygghet har fortsatt genom Söderandans arbete i kontinuerliga arbetsgrupper. Under året har Söderandan i samarbete med polis arbetat med att sprida metoden i Trygg i butik. Under försommaren inbjöds hotellen i stadsdelsområdet till ett möte kring trygghetsfrågor. Därefter startade en ny arbetsgrupp, Hotellgruppen, för brottsförebyggande samverkan.

För att bland annat informera om risken för att utsättas för fickstölder fanns under åtta sommarveckor cirka 90 sommararbetande ungdomar i områdena Gamla stan, Medborgarplatsen, Björns trädgård och Fatbursparken. Sommararbetande ungdomar fanns också vid Medborgarplatsen för att informera cyklister om rättigheter och skyldigheter i trafiken.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)	100 %			100 %	100 %	100 %	2017
   Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	79 %	79 %	78 %	79 %	80 %	75 %	2017
Analys Den upplevda tryggheten på Södermalm ligger på samma nivå som förra året. Den har legat på en stabil nivå sedan år 2012, mellan 74-82 procent och södermalmsborna är tryggare än snittet i Stockholms stad (71 procent). Utfallet visar att män upplever trygghet i något större utsträckning än kvinnor. Det lokala brottförebyggande rådet, Söderandan, kommer under år 2018 att fortsätta arbetet med åtgärder som ökar tryggheten.							
   Stockholmarnas nöjdhet med rent och städning	60 %	57 %	62 %	66 %	67 %	69 %	2017
Analys Trots stora insatser med bland annat utökad städning i parkerna under sommarperioden uppnås årsmålet inte helt för denna indikator. För staden totalt noteras ungefär samma nöjdhetsnivå som på Södermalm.							
   Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	60 %	57 %	63 %	64 %	66 %	69 %	2017
Analys Trots stora insatser avseende skötsel och städning av parker och grönområden, bland annat utökad städning under sommarperioden, ses en nedgång i nöjdheten jämfört med år 2016 vilket medför att årsmålet inte uppnås helt för denna indikator. För staden totalt noteras samma utveckling och ungefär samma nöjdhetsnivå som på Södermalm.							

Nämndmål:

Invånare är trygga i sitt stadsdelsområde

● Uppfylls helt

Beskrivning

Inom stadsdelsområdet finns ett välorganiserat trygghets- och brottsförebyggande arbete där invånare upplever och deltar i att skapa en trygg och levande stadsdel. Detta sker bland annat genom Söderandan som är det lokala brottsförebyggande rådet. Arbetet sker med utgångspunkt i förvaltningens samverkansöverenskommelse med lokalpolisområde Södermalm. Målet är minskad brottslighet och ökad trygghet i lokalsamhället.

Verksamheterna utvecklar arbetet med förebyggande och trygghetsskapande åtgärder för de grupper som i stadsövergripande mätningar uttrycker att de inte är lika trygga som andra grupper.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Söderandan utför minst tre trygghetsvandringar. Platser väljs utifrån aktuell brottsstatistik, polisens underrättelser och framförda synpunkter från medborgare.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Söderandan har arrangerat fyra trygghetsvandringar i stadsdelsområdet. Vandringarna har genomförts i Tantolunden, Björns trädgård, Gamla stan och Södra Hammarbyhamnen. Därutöver har fyra trygghetsvandringar genomförts i Slussenområdet i samverkan med inblandade aktörer i utvecklingen av Slussens utformning. Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018.			

Nämndmål:

Södermalms parker vårdas, bevaras och utvecklas

● Uppfylls helt

Beskrivning

Stadsdelsrådets parker och grönområden vårdas, bevaras och utvecklas på ett hållbart sätt. Parkerna hålls rena och välskötta samt tillgodoser olika behov och önskemål hos invånarna. Vid drift, underhåll och utveckling av stadsdelsrådets parker tas särskilt hänsyn till behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättningar.

Olika målgruppers synpunkter och idéer fångas upp i dialog med invånarna. Vid utveckling och upprustning av parkerna inhämtas synpunkter vid samråd. Verksamheten möter invånarna vid parkvandringar, brukarmedverkan, stadsodlingar och koloniträdgårdsverksamhet.

Verksamheten har en daglig kontakt med invånarna i park- och stadsmiljöfrågor via telefon, e-post och stadens synpunktsportal.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Anlägga en skateboardanläggning i Drakenbergsparken	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Anlägga en temalekplats i Skinnarviksparken	2016-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018.			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Anlägga stadsodling på Lumatorg	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018. Påbörjad utredning, efter beslut om VP 2018, har dock visat att stadsodling inte kommer att kunna etableras på denna plats på grund av dåliga markförhållanden och skuggeffekt från torgets träd. Möjlig ersättningsplats för stadsodling ska utredas.			
✓ Anna Lindhagens täppa och Baggensgatan ska utvecklas utifrån platsernas kulturhistoriska värden och för att öka rekreations- och naturvärden	2016-01-01	2017-12-31	
Analys Anna Lindhagens täppa är färdigställd och aktiviteten Upprustning av Baggensgatan är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018.			
✓ Förnyelse av gräsytan i Björns trädgård	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018.			
✓ Genomföra städinsatser utöver avtalen i de mest utsatta parkerna under sommarperioden	2016-04-15	2017-12-31	
✓ Säkerställa renhållning av dagvattenanläggningen vid Lugnets terrass	2016-01-01	2017-12-31	
✓ Ta fram en ny parkplan för Södermalms stadsdelsområde	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018.			
✓ Ta fram ett visionsprogram för utveckling av Tanto strandbad	2016-04-15	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018.			
✓ Upprustning och omgestaltning av Älvsborgsparken	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att samtliga KF-indikatorer uppnås. Underliggande nämndmål uppnås.

Inflyttning i 12 lägenheter i grupp- och servicebostäderna i kvarteret Filen (Lignagatan) kunde ske den 1 mars. Förvaltningen har deltagit i arbetet med att ta fram förslag på åtgärder för att klara behovet av vård- och omsorgsboende för äldre på kort samt lång sikt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	12			10	12	tas fram av nämnden	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	5			12	5	tas fram av nämnden	2017

Nämndmål:

På Södermalm byggs anpassade bostäder för personer med funktionsnedsättning

 Uppfylls helt

Beskrivning

För att tillgodose behovet av anpassat boende planerar förvaltningen för nya boenden för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL. Förvaltningen utvecklar sitt arbete med behovsinventering och prognoser och samordnar sitt arbete med stadens övriga berörda fackförvaltningar och stadsdelsförvaltningar. Förvaltningen anmäler intresse i lämpliga byggprojekt.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet delvis har uppnåtts. Bedömningen grundas på att KF-indikatorn uppnås delvis. Underliggande nämndmål uppnås delvis.

Fritidsgårdar och parklekar har erbjudit ett varierat utbud av aktiviteter tillgängliga för alla. Under sommaren genomfördes sommarlovsaktiviteter med stöd av bidrag från myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

En fritidsgård har erbjudit öppen riktad verksamhet för endast flickor med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar en kväll per vecka.

Könsfördelningen bland besökarna på fritidsverksamheterna inklusive hemgårdarnas ungdomsverksamheter har varit cirka 37 procent flickor och 63 procent pojkar. Andelen flickor har ökat under året med cirka 3 procent. Den största ökningen av andel flickor har skett på Timmermansgården som haft 65 procent flickor och 35 procent pojkar i sin verksamhet.

Samverkan med nämnden ungdomsråd har inletts kring verksamheten på fritidsgårdarna. Under hösten planerades att ungdomsrådet skulle ansvara för verksamhet på Södergården en gång i veckan och en gång per månad med riktade aktiviteter till flickor. Detta genomförs under kommande år.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter	75,59 %	80,63 %	85,24 %	74,43 %	78 %	78 %	2017
Analys Utfallet är något högre än föregående år och nämndens årsmål på 78 procent uppnås delvis. Under året har stadsdelsnämnden inrättat ett ungdomsråd. Ungdomsrådet har påbörjat att bland annat inventera fritidsaktiviteterna för ungdomar på Södermalm och att arbeta med att informera och marknadsföra dessa till ungdomarna.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fördela demokratistöd till organisationer som arbetar med lokalt demokratiarbete (1.5)	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Flickor och pojkars fritidsaktiviteter är meningsfulla

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Parkleken är en öppen verksamhet för alla åldrar. Verksamheten är trygghetsskapande och främjar samverkan och gemenskap mellan olika grupper. Verksamheten i parklekarna arbetar för att engagera barn och ungdomsverksamhet som vill bedriva kompletterande aktivitet i parklekens lokaler eller utemiljö. Den öppna förskolan erbjuder en pedagogisk gruppverksamhet och gemenskap till både barn och vårdnadshavare.

Fritidsverksamheten är öppen och attraktiv för alla oavsett kön och förutsättningar. Fritidsgårdarna och träffpunkterna har ett varierat utbud av aktiviteter. Verksamheten skapar förutsättningar för ungdomars val av en positiv livsstil och främjar demokratisk träning. Fritidsgårdarna utvecklas för att få en jämnare könsfördelning, öka medarbetarnas genusmedvetenhet och normkritiska tänkande.

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndmålet delvis har uppnåtts. Bedömningen grundas på att indikatorn uppnåtts delvis. Anledningen till att nämndmålet inte uppnås är att besökarna inte är helt nöjda med den materiella standarden i parklekarna.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel nöjda med den materiella standarden i parkleken	81 %	82 %	80 %	96 %	85 %		2017
Analys Parkleksenkäten har i år förnyats och besvarades digitalt via ett enkätverktyg. Det var 116 svar varav 51 från pojkar och 65 från flickor. Den största delen av de som svarade var i parkleken med sin skola eller sitt fritidshem och 82 procent är i parkleken en eller flera gånger i veckan. Det är 38,8 procent som svarat att de fått vara med och påverkat vilka leksaker och							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
material som finns i parkleken. I de öppna svaren finns det bland annat önskemål om gungor, cykelgupp och klätterställning.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Fritidsgårdar ska erbjuda kulturerfvelser	2016-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018.			
✓ I dialog med barn och föräldrar utveckla och öka tillgängligheten vid Södermalms parklekar och fritidsgårdar	2016-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			
✓ Information om parklek och öppen förskola på boende för nyanlända familjer med permanent uppehållstillstånd.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			
✓ Parklekarnas verksamhet bedrivs till största del utomhus.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Parklekens öppettider ska anpassas utifrån besökarnas behov och förvaltningen ska undersöka möjligheterna till fler helgöppna parklekar.	2016-01-01	2017-12-31	
✓ Ungdomsrådet får i uppdrag att utreda ungas mötesplatser med ett särskilt fokus på flickor	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att KF-indikatorn uppnås. Underliggande nämndmål uppnås delvis.

Förvaltningen har genomfört kulturaktiviteter för barn, ungdomar och äldre.

Kulturaktiviteterna har skett i samarbete mellan stadens aktörer och i förvaltningens verksamheter. Fritidsverksamheterna har erbjudit ungdomar bland annat dramakurs, teaterföreställning, filmskapande, dans och musikproduktion.

Förvaltningen har genomfört aktiviteter i verksamheterna för att särskilt uppmärksamma Per Anders Fogelströmsåret. Till exempel har boende på flera gruppboendestäder lånat och köpt in film och lånat lättlästa böcker för högläsning. Förvaltningen har tillsammans med Stockholms stadsmuseum anordnat pedagogiska stadsvandringar för förskolan i Per Anders Fogelströms spår vilka givit pedagogerna kunskap och inspiration i arbetet med barnen. Under hösten har ett samarbete mellan förskolan, socialtjänsten och äldreomsorgen skett, som utmynnade i en gemensam utställning om författaren.

Inom förvaltningen finns ett samarbete med representanter från berörda verksamheter utifrån nämndens prioriterade grupper barn och unga, äldre och personer med funktionsnedsättning.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter	74,04 %	74,93 %	73,27 %		73 %	73 %	2017

Nämndmål:

Kvinnor och män, flickor och pojkars kulturaktiviteter i verksamheterna är meningsfulla

 Uppfylls delvis

Beskrivning

Invånare har lika möjligheter att ta del av verksamheternas kulturutbud oberoende av funktionsförmåga. Barn och unga i förskolan, den öppna fritidsverksamheten och på fritidsgårdarna har möjlighet att ta del av ett professionellt kulturliv. År 2017 uppmärksammas Per Anders Fogelströms år genom aktiviteter i verksamheterna.

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att nämndmålet delvis har uppnåtts. Bedömningen grundas på att indikatorn uppnås delvis. Under året har verksamheterna på olika sätt uppmärksammat Per Anders Fogelström och alla verksamheter har erbjudit kulturaktiviteter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Personalens bedömning av "Skapande verksamhet och olika uttrycksformer" (kvalitetsindikatorn)	3,6			3,5	3,7		2017
Analys Resultatet för området skapande verksamhet och olika uttrycksformer är något högre än tidigare år. Förskolorna behöver utveckla ett bredare spektra av uttrycksformer för att kunna uppgge ett högre värde av uppfyllelse.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Barnen i förskolan ska erbjudas minst en professionell kulturupplevelse per termin.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			
 Minst två kulturaktiviteter ska erbjudas till personer med funktionsnedsättning som bor i grupp- och servicebostäder eller har boendestöd	2016-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Minst två kulturaktiviteter ska erbjudas äldre personer som bor i särskilt boende	2016-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			
✓ Parkleken ska erbjuda professionella kulturupplevelser	2016-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet delvis har uppnåtts. Bedömningen grundas på att två av sex KF-indikatorer uppnås, tre uppnås delvis och ett uppnås inte. Två av tre underliggande nämndmål uppnås och ett uppnås delvis.

Arbetet för en mer personcentrerad äldreomsorg där den äldre har huvudrollen i sitt liv fortsätter. Genomförandeplanerna är centrala för att säkerställa att den äldre får den hjälp och det stöd som beviljats. Detta gäller både när och hur den äldre får sin hjälp. Den äldre involveras både i planeringen och i genomförandet av den beviljade insatsen.

Inom hemtjänsten har fokus legat på arbetet med att öka personalkontinuiteten. Detta har skett bland annat genom förbättrad samverkan runt den äldres behov och ökad flexibilitet för att tillmötesgå den äldres önskemål inom ramen för biståndsbeslutet.

För att förbättra mat och måltidssituationen på förvaltningens boende i egen regi har ett samarbete med dietist startat upp och bland annat utförs måltidsobservationer, mätning av nattfasta och kontroll av näringsinnehållet i maten.

Aktivitetscenter

Nämnder som i samband med tertialrapport 1 erhöll medel för arbetet med att upprätta aktivitetscenter i anslutning till trygghetsboenden ska redogöra för hur arbetet fortlöpt under året och vad erhållna medel använts till.

Södermalms stadsdelsnämnd ansökte om och fick 1 mnkr för att upprätta aktivitetscenter på Tanto seniorboende. Pengarna har i huvudsak använts till hyra, inredning och personalkostnader. Pengarna har också använts till olika aktiviteter som exempelvis cirkelfys och ateljéverksamhet. iPads att använda vid surfcafé har köpts in.

Tanto aktivitetscenter öppnade den 2 oktober. Aktivitetscentret är öppet måndag till fredag klockan 08.00 till 15.00. Det finns en kaffeservering som är öppen hela dagarna och på torsdagarna ordnas det sopplunch. Det arrangeras många olika aktiviteter som gummibandsgymna, frågesport, bingo och olika kulturella inslag. I ett månadsblad informeras om vilka aktiviteter som är aktuella. Det krävs ingen anmälan för att delta.

Verksamheten håller på att hitta formen för aktivitetsutbudet och vilken personalstyrka som behövs. En utmaning är att locka fler äldre till träffpunkten och därför kommer en plan för marknadsföring tas fram. Gästerna kommer att bjudas in att delta i utformningen av aktivitetsutbudet genom delaktighetsmöten och enkäter. En synpunktslåda kommer sättas upp i verksamheten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	63 %	59 %	65 %	67 %	71 %	71 %	2017
Analys Trots de kvalitetshöjande insatser som gjorts når verksamheten inte målet. Resultaten är dock betydligt högre i individuppföljningen som de äldre i större utsträckning själva besvarar jämfört med brukarundersökningen som är det utfall som redovisas här. Måltidssituationen observeras i verksamheterna, i egen regi, av dietist och arbetsterapeut utifrån metoden FAMM, Five Aspects of Meal Method. Syftet är att utifrån ett helhetsperspektiv kring mat, miljö och upplevelse säkerställa att alla äldre har möjlighet att få trevliga måltider. Medarbetarna är den enskilt viktigaste faktorn för att de äldres önskemål och behov ska tillgodoses.							
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen	80 %				84 %	84 %	2017
Analys Förvaltningen når inte riktigt målet. Arbetet med att öka de äldres inflytande fortsätter under år 2018 bland annat med att utveckla arbetssättet med genomförandeplanerna så att det blir en del i det dagliga arbetet. Indikatoren är ny. Då resultaten kommer från två olika undersökningar (hemtjänst respektive vård- och omsorgsboende) är resultatet viktat. Könsuppdelat resultat saknas i den viktade redovisningen från stadsledningskontoret.							
  Andel personer som får en daglig utevistelse - vård- och omsorgsboende	52 %	42 %	50 %	52 %	55 %	55 %	2017
Analys Då mätmetoden för indikatorn ändrats sedan år 2016 och nu mäts genom brukarundersökningens fråga "Är möjligheterna att komma utomhus bra eller dåliga?" är det svårt att dra slutsatser av vad svaren egentligen står för. I brukarundersökningen från år 2016 svarar 52 procent att möjligheterna att komma utomhus är bra det vill säga samma resultat som år 2017. Utevistelse är en del i verksamheternas strukturerade arbete.							
  Andel trygga omsorgstagare i äldreomsorgen	86 %				83 %	83 %	2017
Analys Indikatoren är ny. Då resultaten kommer från tre olika undersökningar (hemtjänst, dagverksamhet respektive vård- och omsorgsboende) är resultatet viktat. Könsuppdelat resultat saknas i den viktade redovisningen från stadsledningskontoret.							
  Andelen nöjda omsorgstagare äldreomsorgen	84 %				84 %	84 %	2017
Analys Indikatoren är ny. Då resultaten kommer från tre olika undersökningar (hemtjänst, dagverksamhet respektive vård- och omsorgsboende) är resultatet viktat. Könsuppdelat resultat saknas i den viktade redovisningen från stadsledningskontoret.							
  Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen	12,1			12,1	10	Max 10 personer	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
möter under en 14-dagarsperiod							
Analys							
Förvaltningen når inte målet att en hemtjänsttagare ska möta max tio personer under en 14-dagars period. Upplevelsen/nöjdheten av/med kontinuiteten, som mäts med en fråga i individuppföljningen, visar dock att 81 procent är nöjda med kontinuiteten.							

Nämndmål:

Äldre och anhöriga bemöts på ett respektfullt sätt

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

Äldre och anhöriga känner att de möts med professionalitet och respekt. Äldre känner att de möts som individer.

Analys

Förvaltningen bedömer att nämndens mål uppnås delvis. Bedömningen baseras på uppfyllelsen av de indikatorer som är kopplade till nämndmålet.

Anledningen till att nämndmålet inte uppnås är att förvaltningen inte fullt ut når målen att äldre får information om tillfälliga förändringar. Förvaltningen har ett högt resultat när det gäller bemötande.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
◆ Andel äldre med hemtjänst som upplever att de får information om tillfälliga förändringar	67 %	67 %	67 %	68 %	70 %		2017
Analys							
Detta är ett av de områden där det är svårt för samtliga hemtjänstenheter, oavsett om det är i egen regi eller privata utförare, att nå ett bra resultat. Verksamheterna fortsätter arbetet med att i god tid nå fram till de äldre med information om förändringar.							
● ♀ Andel äldre som upplever att de får ett gott bemötande av hemtjänsten	99 %	98 %	99 %	99 %	99 %		VB 2017
● ♀ Andel äldre som upplever att de får ett gott bemötande av äldreomsorgens biståndshandläggare	100 %	100 %	100 %	98 %	97 %		VB 2017
◆ ♀ Andel äldre som upplever att de får ett gott bemötande i vård- och omsorgsboende	99 %	100 %	99 %	98 %	100 %		VB 2017
Analys							
Det goda resultatet från år 2016 har förbättrats ytterligare. Förvaltningen fortsätter att arbeta för att de äldre ska känna att de bemöts på ett respektfullt och individuellt sätt.							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel äldre vård- och omsorgsboende som upplever att de får information om tillfälliga förändringar	48 %			44 %	70 %		2017
Analys Resultatet är något bättre än år 2016. Verksamheten fortsätter arbetet med att nå ut med information till de äldre i god tid.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Genomföra utbildning om värdegrund, bemötande- och mångfaldsfrågor	2016-01-01	2017-12-31	
 Vidareutveckla anhörigstödet.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Äldre är med och utformar sin beviljade insats

 Uppfylls helt

Beskrivning

Äldre upplever att de har möjlighet att påverka utformningen av de dagliga insatserna och vet när, hur och av vem insatserna ges. Detta görs bland annat genom att den äldre deltar i upprättandet av sin genomförandeplan.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel äldre i vård - och omsorgsboende som kan påverka hur hjälpen genomförs	95 %	95 %	95 %	87 %	90 %		VB 2017
 ♀ Andel äldre i vård - och omsorgsboende som kan påverka när hjälpen genomförs	94 %	95 %	94 %	85 %	90 %		VB 2017
 ♀ Andel äldre med hemtjänst som kan påverka hur hjälpen genomförs	88 %	89 %	88 %	91 %	95 %		VB 2017
Analys Resultatet är något försämrat sedan år 2016. Arbetet med att öka de äldres inflytande fortsätter under år 2018 bland annat med att utveckla arbetssättet med genomförandeplanerna så att det blir en del i det dagliga arbetet.							
 ♀ Andel äldre med hemtjänst som kan påverka när hjälpen genomförs	84 %	80 %	86 %	84 %	91 %		VB 2017
Analys Resultatet är oförändrat sedan år 2016. Med införandet av ramtid har ett ännu större fokus lagts på betydelsen av flexibilitet kring hjälpinsatserna för den äldres känsla av att kunna styra när hjälpinsatserna utförs. Förvaltningen möjliggör att erfarenhetsutbyte sker mellan utförare och att goda exempel lyfts fram.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ De äldre ska ha "egna timmar" inom vård- och omsorgsboenden.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Utveckla arbetssättet med genomförandeplanerna så att det blir en del i det dagliga arbetet	2015-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Äldres stöd, vård och omsorg är av hög kvalitet

● Uppfylls helt

Beskrivning

Verksamheten skapar en god kvalitet genom att ha en dialog med den äldre och individanpassa insatserna. Medarbetarna ges förutsättningar genom utbildning och bra arbetsvillkor.

I verksamheterna ges möjlighet till regelbundna utevistelser, vällagad mat och social gemenskap. Äldre vet att det under hela året finns möjlighet att komma utomhus, ta en promenad eller att delta i dagsutflykter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● ♀ Andel äldre som känner att hemtjänsten bidrar till att de känner sig trygga i sin vardag	95 %	96 %	95 %		90 %		VB 2017
● ♀ Andel äldre som känner sig trygga i vård- och omsorgsboende	98 %	98 %	96 %		90 %		VB 2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Fortsätta arbetet med att de som kommer i kontakt med demenssjuka eller deras anhöriga ska få kontinuerlig kompetensutveckling.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Implementera en handlingsplan för att förebygga fallolyckor inom äldreomsorgen.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Matlagning och bakning där de äldre är delaktiga ska öka på vård- och omsorgsboenden i egen regi.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Utveckla måltidssituationen så att det blir en trevlig stund på dagen.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Förvaltningen gör bedömningen att inriktningsmålet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att fem av sex verksamhetsområdesmål som är kopplade till inriktningsmålet har uppnåtts. Hur nämnden har bidragit till att uppnå inriktningsmålet redovisas under respektive mål för verksamhetsområdet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

■ Uppfylls inte

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet inte uppnåtts. Bedömningen grundas på att KF-indikatorn inte uppnås. Underliggande nämndmål uppnås.

Förvaltningen har vid kvalitetssäkring av andel köpt energi konstaterat att tidigare underlag varit bristfälligt. Årsmålet i verksamhetsplanen är därför satt för lågt.

Förvaltningen fortsätter arbetet med att installera energisnål LED-belysning i förvaltningens lokaler och vid inköp av nya vitvaror väljs energieffektiva produkter. I samband med ny- och ombyggnationer av förvaltningens lokaler sker samarbete med hyresvärdar om energieffektivisering.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
■ Köpt energi (GWh)	3,78 GWh			1,48 GWh	1,45 GWh	1835 GWh	2017
Analys Förvaltningen har kvalitetssäkrat andelen köpt energi. Förvaltningen prognostiserade i tertial 1 ett utfall om 3,91 GWh. Indikatorn är justerad i verksamhetsplan år 2018 och målvärdet är 3,8 GWh.							

Nämndmål:

Verksamheterna är energieffektiva

● Uppfylls helt

Beskrivning

Verksamheterna arbetar systematisk med och strävar efter att i vardagen minska sin energiförbrukning. I samband med ny- och ombyggnationer av förvaltningens lokaler sker samarbete med hyresvärdar om energieffektivisering.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Byta ut äldre vitvaror till energieffektivare, ersätta till ledbelysning	2016-04-15	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att underliggande nämndmål uppnås.

Förvaltningen har under året avyttrat fordon där leasingavtal gått ut och leasat nya fordon efter att behovsprövning genomförts. De nya fordonen är miljöbilar då elbilar inte klarar de krav verksamheterna har för att fungera fullt ut.

För att bidra till minskade utsläpp av växthusgaser och partiklar tillämpar verksamheterna stadsdelsnämndens resepolicy. Förvaltningens centrala läge bidrar till att medarbetare reser miljövänligt genom att gå, cykla eller åka kollektivt i tjänsten.

Nämndmål:

Verksamheternas transporter och resor är miljöanpassade

● Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningens resepolicy ger vägledning i ett hållbart resande. Resor och transporter sker på ett hållbart sätt vilket exempelvis innebär att medarbetare så långt det är möjligt går, cyklar eller åker kollektivt i tjänsten. Förvaltningens bilar tankas i största möjliga mån med miljöbränslen. När avtalen löper ut för tjänstebilar ersätts dessa så långt det är möjligt med elbilar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Nämndens bilar tankas med miljöbränsle	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			
Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			
✓ Vid utgången leasingavtal för bilar görs en prövning av behov och vid nytecknande byts bil till elbil	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att underliggande nämndmål uppnås.

Nämnden har i samband med verksamhetsplan 2017 ansökt om medel ur den centrala medelsreserven för förbättrings- och skötselåtgärder för det blivande naturreservatet som omfattar Årsta holmar och Årstaskogen. Av de ansökta 1,8 mnkr har nämnden beviljats 0,7

mnkr. De planerade åtgärderna i enlighet med verksamhetsplanen kunde därmed inte genomföras fullt ut. Utifrån erhållna medel upprättade förvaltningen en båtförbindelse till Årsta holmar under perioden 2 augusti till 27 september som trafikerades onsdagar och söndagar. Naturmarksskötsel på holmarna genomfördes under sommaren enligt framtagen skötselplan. Planerade verksamheter med en naturvård på Årsta holmar samt fårbetning av ängsmarkerna har däremot inte kunnat genomföras.

Nämndmål:

Parker och grönområden bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster

● Uppfylls helt

Beskrivning

Ekosystemtjänsterna utvecklas i stadsdelsområdets parker och grönområden. Parkträden bidrar till att rena luften och utjämna temperaturskillnader. För att kunna vårda och bevara trädbeståndet upprättas trädvårdsplaner.

Ett naturreservat inrättas som omfattar Årsta holmar och Årstaskogen. En naturvård vårdar och har tillsyn över naturreservatet på Årsta holmar under sommarperioden. Naturvärden informerar och guidar intresserad allmänhet, elever, förskolebarn med flera. För att på ett naturenligt sätt sköta ängsmarkerna på Årsta holmar kommer får att beta på holmarna. Fortsatt båtförbindelse sommartid ska finnas till holmarna.

Verksamheterna medverkar till att avfall i ökande omfattning omhändertas för återvinning.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Upprätta en båtförbindelse till Årsta holmar	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Upprätta trädvårdsplan i två bostadsnära parker	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att underliggande nämndmål uppnås.

Matavfallsinsamling har påbörjats i bland annat förvaltningens lokaler i Göta Ark och i ytterligare tre verksamheter i förvaltningen. Arbetet fortsätter under år 2018 med att få fler verksamheter att sortera ut matavfall.

Vinnare av förvaltningens inspirationspris till att bidra till ett klimatsmart Stockholm utses på nämndsammanträdet i mars 2018.

Nämndmål:

Boende och besökare i stadsdelområdet inspireras till en hållbar livsstil

● Uppfylls helt

Beskrivning

Verksamheterna sprider goda exempel för en hållbar livsstil till boende och besökare.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Dela ut pris till den enhet som kan inspirera enheter i förvaltningen till att bidra till ett klimatsmart Stockholm	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			
✓ Goda exempel för en hållbar livsstil kommuniceras i nämndens månadsannons.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			

Nämndmål:

Verksamheterna bidrar till att stadens kretslopp är resurseffektivt

● Uppfylls helt

Beskrivning

Verksamheterna medverkar till att avfall i ökande omfattning omhändertas för återvinning. Utsortering av matavfall införs i de verksamheter där förutsättningar finns och farligt avfall tas omhand för att säkra att dessa återvinns på ett korrekt sätt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Säkerställa renhållning av dagvattenanläggningen vid Lugnets terrass	2016-04-15	2017-12-31	
✓ Verksamheterna förvisar sig om att den egna hanteringen, borttransport och omhändertagande av farligt avfall sker på ett korrekt sätt	2016-04-15	2017-12-31	
✓ Verksamheterna ska undvika engångsmaterial (papperstallrikar, plastbestick mm) och planera måltidsinköp för att minska matsvinn	2016-04-15	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giftfri

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts delvis. Bedömningen grundas på att två av tre KF-indikatorer uppnås och en uppnås inte. Underliggande nämndmål uppnås.

Anledningen till att förvaltningen bedömer att målet för verksamhetsområdet uppnås är att byggvarubedömningen är anpassad för husbyggnadsentreprenader.

Förvaltningen köper i allt större omfattning ekologiska livsmedel och minskar användandet av skadliga kemikalier.

Förskolorna genomför som planerat åtgärder enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola. Material som är nära barnen i deras vardag såsom plasttallrikar, skummadrasser, dricksglas i plast och plastleksaker har bytts ut.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %			100 %	100 %	95%	2017
  Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	0 %			0 %	75 %	75%	2017
Analys							
Byggvarubedömningen är framtagen och anpassad för husbyggnadsentreprenader. När det gäller markentreprenader är Byggvarubedömningen ännu inte tillräckligt utvecklad för att kunna tillämpas.							
  Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	53,54 %			49,24 %	50 %	40%	2017

Nämndmål:

Verksamheterna är klimatsmarta

 Uppfylls helt

Beskrivning

Verksamheterna arbetar för att minska förekomsten av olämpliga kemikalier. Vid beställning av livsmedel och färdiga måltider väljs i möjligaste mån ekologiska alternativ.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Kommunera internt om arbetet med kemikaliesmart förskola	2016-04-15	2017-12-31	
Analys			
Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			
 Södermalms förskolor ska ge barnen näringsriktig mat och grundläggande kunskaper om kopplingen mellan mat, klimat och hälsa.	2016-01-01	2017-12-31	
 Södermalms förskolors kockar ingår i ett köksnätverk	2016-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Upprätta en förteckning över märkningspliktiga kemikalier i nämndens verksamheter.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att underliggande nämndmål uppnås.

Förvaltningen strävar efter att ha god inomhusmiljö i sina lokaler. Fokus har legat på att förbättra inomhusmiljön i de förskolor som har fått anmärkning av miljöförvaltningen på buller i sina lokaler.

Inhämtning av aktuella protokoll från de obligatoriska ventilationskontrollerna, så kallade OVK-protokoll, har pågått under året och fortsätter under år 2018.

Nämndmål:

Verksamheternas inomhusmiljö är god

● Uppfylls helt

Beskrivning

Ljud- och luftkvalitet förbättras i förvaltningens verksamhetslokaler med särskilt fokus på förskolelokaler.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Alla förskolelokaler har aktuella OVK mätningar	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018.			
✓ Alla förskolor organiserar verksamheten för en god ljudmiljö	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018.			

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen gör bedömningen att inriktningsmålet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att samtliga verksamhetsområdesmål som är kopplade till inriktningsmålet har uppnåtts. Hur nämnden har bidragit till att uppnå inriktningsmålet redovisas under respektive mål för verksamhetsområdet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att underliggande nämndmål uppnås.

Förvaltningen har arbetat med att utveckla och systematisera ett kontinuerligt mottagande av praktikanter. En arbetsgrupp på förvaltningen arbetar för att det ska finnas verksamhetsförlagd utbildning och praktikplatser inom förskola, äldreomsorg och socialtjänst.

Förvaltningen har sedan länge ett väl fungerande samarbete med Stockholms universitet och Södertörns högskola och har under året tagit emot 120 förskollärostudenterna. Dessutom har förvaltningens förskolor tagit emot 30 barnskötarpraktikanter.

Förvaltningen har ett samarbete med Ersta Sköndal Bräcke högskola. Under år 2017 har 10 sjuksköterskestudenter tagits emot. Förvaltningen arbetar för att bli erkänd som en akademisk nod.

Förvaltningen har tagit emot 26 praktikanter från vård- och omsorgsprogrammen som utbildar sig till undersköterskor.

Stockholms stad har ett avtal med Stockholms universitet och Ersta Sköndal Bräcke högskola om praktikplatser för socionomstudenter. Förvaltningen har under året tagit emot 10 socionompraktikanter.

Förvaltningen fortsätter att utveckla arbetet med att ta emot praktikanter och att attrahera dem för en framtida anställning.

Nämndmål:

Förvaltningens service och insatser vilar på en kunskapsbaserad grund

● Uppfylls helt

Beskrivning

För att ge bästa möjliga hjälp väger medarbetaren samman sin expertis med bästa tillgängliga kunskap, den enskildes situation, erfarenheter och önskemål vid beslut om och utförande av insatser.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Erbjudna verksamhetsförlagd utbildning	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			
✓ Kontinuerligt förnya och utveckla arbetsmetoder och verksamhetsformer	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Sprida erfarenheter och resultat från forskning och utveckling	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att underliggande nämndmål uppnås.

Söderandan har startat upp arbetsgruppen Trygg i butik då Coop Medborgarplatsen signalerade om problem med snatterier. Detta resulterade bland annat i att lokalpolisen på Södermalm arbetade fram en metod för att förebygga snatterier och stöld i butik. Det brottsförebyggande arbetet har implementerats i personalgruppen på Coop. Arbetsgruppen Trygg i butik gjorde en utvärdering av arbetet under våren 2017. Utvärderingen visade att personalen känner sig tryggare och att svinnet hade minskat med en tredjedel under första halvåret. Lokalpolisen fortsätter att sprida arbetssättet Trygg i butik till andra butiker i stadsdelsområdet. Arbetssättet Trygg i butik har även inom polisen blivit ett nationellt metodstöd.

Av de 894 ungdomar som sommarjobbade hade cirka 90 ungdomar uppdraget att informera om risken för att utsättas för fickstöld i områdena Gamla stan, Medborgarplatsen, Björns trädgård och Fatbursparken.

Nämndmål:

Det är tryggt att vara företagare i Södermalms stadsdelsområde

● Uppfylls helt

Beskrivning

Lokala arbetsgrupper arbetar för att minska problem med fickstöld och våld, i och utanför, restauranger och caféer samt minska andelen hot och snatterier i butiker.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Frukostmöten med företagare i stadsdelsområdet	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Sommararbetande ungdomar från Söderandan informerar och varnar besökande i Gamla stan om hur en kan skydda sig från fickstöld	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att fyra av sju KF-indikatorer uppnås och tre uppnås delvis. Underliggande nämndmål uppnås.

Antalet bidragshushåll har minskat i hela staden och den positiva utvecklingen har varit särskilt märkbar på Södermalm. Vid årets början hade 506 hushåll inom Södermalms stadsdelsområde ekonomiskt bistånd och den preliminära siffran för december 2017 är 443 hushåll. De flesta bidragshushåll avslutades med anledning av att personen fått arbete, börjat studera eller fått en försäkringsförmån via Försäkringskassan. En stor del av de sökande har haft ett tillfälligt behov av bidrag och har enbart ansökt om kortvarigt bistånd.

I samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen har förvaltningen samordnat insatser inom arbetsmarknadsområdet, till exempel Stockholmsjobb (tidigare kommunala visstidsanställningar) och praktikplatser. De flesta arbetstillfällen som kunnat erbjudas finns inom förvaltningens verksamhet för arbetsmarknadsinsatser. Gruppen som fått Stockholmsjobb har däremot svårt att komma vidare ut på den öppna arbetsmarknaden.

Det är allt svårare för Jobbtorgen att matcha aspiranter till praktikplatserna som förvaltningen erbjuder. Behovet av stöd hos målgruppen har ökat. Förvaltningen arbetar med att utveckla former för individuellt stöd.

Förvaltningen har tagit fram anpassade frågor som lyfter barnets perspektiv och kompletterar stadens bedömningsinstrument vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd. Dessa frågor ställs till alla biståndstagare som har barn boende hos sig på hel- eller deltid.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	0,44 %	0,66 %	0,44 %	0,52 %	0,5 %	1,7 %	VB 2017
● Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	0,37 %	0,45 %	0,3 %	0,42 %	0,4 %	1,1 %	VB 2017
◆ Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	35 st	24 st	11 st	38 st	40 st	850 st	VB 2017
Analys							
Det är svårt att matcha lämpliga aspiranter till kommunala visstidsanställningar. De aspiranter som är aktuella har allt större behov av stöd och särskilda krav ställs på arbetsplatserna.							
◆ Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	16 st	9 st	7 st	10 st	20 st	500 st	VB 2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys							
Det är svårt att matcha lämpliga aspiranter till praktikplatser. De aspiranter som är aktuella har allt större behov av stöd och särskilda krav ställs på praktikplatsen.							
  Antal tillhandahållna platser för sommarjobb	1 061			1 000	1 000 st	8 500 st	2017
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	33			38	30 st	900 st	VB 2017
   Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	894 st	485 st	409 st	901 st	900 st	8 500 st	2017
Analys							
Av 1411 sökande erbjöds 1036 ungdomar sommarjobb. När överenskommelse om anställning skulle ske uteblev 142 ungdomar. Vid kontakt med några ungdomar som uteblev uppgav de som orsak att de inte fått sitt förstahandsval eller att föräldrarna sökt åt dem men att de själva inte var intresserade.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden stärka arbetet med kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden för att öka delaktigheten och den ekonomiska jämställdheten i staden.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Kvinnor och män försörjer sig själva

 Uppfylls helt

Beskrivning

Kvinnor och män som söker ekonomiskt bistånd på grund av socialmedicinska skäl eller som saknar sjukpenning får rätt insats för att uppnå egen försörjning. Insatserna är individuellt utformade utifrån en helhetssyn.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel män och kvinnor i arbetsträning som blir självförsörjande	32 %	25 %	7 %		25 %		VB 2017
Analys							
91 personer har varit i arbetsträning under 2017. Av dessa var 16 kvinnor (21%) och 75 män (79%). 54 personer har avslutat sin arbetsträning under samma period.							
Av samtliga 91 som deltog gick 29 personer (32 %) vidare till egen försörjning det vill säga 6 kvinnor (21%) och 23 män (79%). Övriga 25 personer, 5 kvinnor (20%) och 20 män (80%) har avslutats på grund av psykisk ohälsa och/eller missbruk eller av okänd orsak.							
Förvaltningen har arbetat med att öka möjligheterna för fler kvinnor att arbetsträna genom att skapa fler könsneutrala arbetsplatser. Exempel på sådana platser är lokalvård, bokvård och administrativt arbete. Arbetet för att öka jämställdheten gällande arbetsträning fortsätter.							
Att det är fler män än kvinnor som arbetstränar beror också delvis på att det är fler män än kvinnor som ansöker och beviljas ekonomiskt bistånd (cirka 60 % män).							

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att underliggande nämndmål uppnås.

Förvaltningen har fortsatt arbetet med att verksamheten utvecklas med stöd av digitalisering och att säkerställa att digitala verktyg finns i verksamheten.

Nämndmål:

Barn deltar i utbildning och får det stöd som behövs för att nå målen

 Uppfylls helt

Beskrivning

I förskolorna används information- och kommunikationsteknik (IKT) och digitala verktyg som en del av den pedagogiska verksamheten både för barn och för pedagoger. Förskolans lokaler, material och pedagogik ska vara tillgänglig för alla. Aktiviteter knutna till nämndmålet följs upp i nämndens plan för delaktighet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolorna organiserar verksamheten för att ge barnen förutsättningar att använda digitala verktyg i utbildningen.	2017-04-03	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att samtliga KF-indikatorer uppnås. Underliggande nämndmål uppnås.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	99,96 %			99,46 %	100 %	100 %	VB 2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %			99,4 %	100 %	100 %	VB 2017
  Nämndens prognossäkerhet T2	0 %			-1 %	+/-1 %	+/- 1 %	2017

Nämndmål:

Verksamheten drivs inom givna ekonomiska ramar och uppfyller verksamhetens mål

 Uppfylls helt

Beskrivning

Verksamheten rymms inom tilldelad budget. Befintliga resurser används optimalt och avtal följs upp systematiskt. Rätt insatser ges i rätt tid och rätt mängd. Förvaltningen kännetecknas av en kultur där ständiga förbättringar är en del av arbetet.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen gör bedömningen att inriktningsmålet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att fem av åtta verksamhetsområdesmål som är kopplade till inriktningsmålet har uppnåtts. Hur nämnden har bidragit till att uppnå inriktningsmålet redovisas under respektive mål för verksamhetsområdet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att underliggande nämndmål uppnås.

Förvaltningen har fortsatt arbetet med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i verksamheterna. Verksamheterna har arbetat med att använda resultaten av genomförda jämställdhetsanalyser i sin verksamhetsutveckling. Förvaltningen har genomfört workshops under hösten om de olika analysmodellerna i arbetet med jämställdhetsanalyser.

Förvaltningens utvecklingsenheter har stöttat avdelningarnas verksamheter i att göra analyser och att följa upp verksamheten utifrån ett jämställdhetsperspektiv och använda resultatet av analyserna i verksamhetsutvecklingen. Goda exempel och kunskap har spridits inom förvaltningen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska etablera rutiner för jämställdhetsanalyser i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Kvinnor och män, flickor och pojkar tar del av stöd och service på ett likvärdigt sätt

 Uppfylls helt

Beskrivning

Invånare som kommer i kontakt med verksamheterna känner sig trygga i vetskapen om att bemötande och service utformas på ett likvärdigt sätt för kvinnor och män, flickor och pojkar. Det stöd och den service som erbjuds ger ett likvärdigt resultat. Resursfördelningen påverkas inte av könstillhörighet.

Målet är att de uppföljningar som görs ska visa att resultatet för kvinnor och män, flickor och pojkar är lika. I de uppföljningar där skillnader i resultat mellan kvinnor och män, flickor och

pojkar finns ska det tydligt framgå om skillnaderna är motiverade eller omotiverade. Vid omotiverade skillnader vidtas åtgärder.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Vid omotiverade skillnader i resultatet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar ska åtgärder vidtas	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts delvis. Bedömningen grundas på att samtliga KF-indikatorer uppnåtts delvis. Underliggande nämndmål uppnås.

Kompetensförsörjning

Förvaltningen har under året arbetat med att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla kompetens genom att rekrytera kompetensbaserat och utveckla introduktionen av nyanställda och arbeta för en god arbetsmiljö. Förvaltningen kommer fortsätta lägga stort fokus vid mångfald och jämställdhet i kompetensförsörjningsarbetet under år 2018.

Personalomsättningen inom vissa områden är fortfarande hög och en utmaning är att rekrytera till legitimationsyrken och socionomer.

Trygga anställningar är en viktig faktor för att attrahera, rekrytera, och behålla kompetens. Förvaltningen hade i december 15 medarbetare som har en ofrivillig deltid. I en partsammansatt grupp har en handlingsplan med aktiviteter tagits fram för det fortsatta arbetet med att minska ofrivillig deltid och visstidsanställningar. En annan viktig faktor för att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla kompetens är lönen. Ett arbete ska påbörjas för att ta fram en långsiktig lönestrategi.

Förvaltningens styrgrupp som leder arbetet med att förbättra socialsekreterares och biståndshandläggares arbetssituation har identifierat tre fokusområden. Dessa är den fysiska arbetsmiljön, administrativt stöd och rimlig arbetsbelastning. Under året har förvaltningen utvecklat det administrativa stödet.

Chefsutvecklingsprogrammet för chefer som leder medarbetare har fått ett positivt gensvar där chefer uttrycker att de lärt sig mer om regelverk, organisation, sitt ledarskap och arbetsmiljön. Dessutom har syftet att skapa nätverk mellan nya och seniora chefer över avdelningsgränserna uppnåtts.

Förvaltningens avdelningar har tagit fram en strategiskt långsiktig kompetensförsörjningsplan med aktiviteter. Det finns behov av stöd och utbildning i kompetensförsörjningsprocessen så att chefer kan säkerställa att medarbetarna har den kompetens som verksamheterna efterfrågar. Under år 2018 fortsätter arbetet med utveckling av introduktion, rekrytering samt att verksamheten utvecklas med stöd av digitalisering.

Långt och hållbart arbetsliv

En partsammansatt grupp har under året arbetat för att utveckla och förtydliga det systematiska arbetsmiljöarbetet på förvaltningen. Detta genom att uppdatera och ta fram årshjul, rutiner, verktyg och mallar för att förenkla och systematisera. En genomgång av innebörden av fördelning av arbetsmiljöuppgifter har genomförts med alla chefer. Det sker löpande när en ny chef börjar på förvaltningen. Chefer och skyddsombud har under året fått kompetensutveckling som stärker och underlättar för dem i deras arbetsmiljöarbete.

I december genomförde förvaltningen en uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet genom att cheferna fick fylla i en enkät. Resultatet blir en vägvisare för vilket fokus utvecklingsarbetet av det systematiska arbetsmiljöarbetet ska ha under år 2018.

Förvaltningen har höga värden i medarbetarenkäten på bland annat ledarskap, öppenhet och dialog. Områden som behöver förbättras är upplevd arbetsbelastning, möjlighet till att ta pauser i arbetet och effektiva möten. Många av förvaltningens verksamheter undersöker, åtgärdar och följer upp upplevd arbetsbelastning och möjligheter att ta paus i arbetet löpande, enligt ny rutin.

Förvaltningen har introducerat digitala verktyg vid utbildningar, workshop och möten för att skapa ökad effektivitet, kreativitet, delaktighet och inflytande. Det påbörjade arbetet med att skapa meningsfulla och effektiva möten kommer fortgå under år 2018.

Under året har cheferna fått stöd i arbetet med att främja hälsa utifrån organisatorisk, grupp och individnivå. Dialog om återhämtning och hur vi tar ansvar för vår hälsa är två områden som berörs. Förvaltningen har ett hälsonätverk som anordnar träffar för hälsoinspiratörer och chefer fyra gånger per år. Hälsoinspiratörerna stöttar sina chefer i arbetet för god hälsa och arbetsmiljö i respektive arbetsgrupper. Under år 2018 ska samverkan öka mellan hälsoinspiratörer, skyddsombud och chefer i deras gemensamma uppdrag att arbeta för en god arbetsmiljö.

Alla medarbetare på förvaltningen erbjuds öppna workshoppar och föreläsningar med olika hälsoteman. Utöver det erbjuds möjligheter till schemalagd gruppträning, friskvårdstimme och från och med år 2018 ett friskvårdsbidrag.

Sjukfrånvaron har uppgått till 8,0 procent för kvinnor och 6,6 procent för män, vilket på förvaltningsövergripande nivå är 7,8 procent totalt. Sjukfrånvaron har minskat från 7,9 procent år 2016. Förvaltningen har arbetat för att sänka sjukfrånvaron genom ett förebyggande och främjande hälso- och arbetsmiljöarbete. Under år 2018 ska förvaltningen intensifiera arbetet med de månadsvisa uppföljningarna för att säkra att stadens rehabiliteringsprocess följs i varje enskilt ärende.

Personalpolicyn

Många arbetsplatser har under året arbetat med att på arbetsplatsträffar (APT) reflekterat över vad stadens personalpolicy betyder för dem i deras verksamhet. Förvaltningen utgår från personalpolicyn vid introduktion, kompetensutveckling, i policydokument, rutiner, utbildningar och information inom HR-området. Syftet är att inkludera personalpolicyn på ett naturligt och självklart sätt.

Lika rättigheter och möjligheter samt diskriminering

Under året har förvaltningen för att motverka diskriminering följt stadens modell med kompetensbaserad rekrytering. För att kunna förena arbete och föräldraskap ser förvaltningen till att inte lägga möten för tidigt eller för sent på dagen och föräldralediga, sjukskrivna och tjänstlediga ges möjlighet till att ta del av APT-protokoll. På förvaltningen görs varje år en lönekartläggning för att identifiera och rätta till eventuella osakliga löneskillnader. Inga sådana har funnits. Förvaltningen eftersträvar att tillmötesgå medarbetares önskemål om ledighet av kulturella och religiösa orsaker.

Förvaltningen har genomfört kompetensutveckling i kompetensbaserad rekrytering och organisatorisk och social arbetsmiljö. Verksamheterna har under året haft dialog om kränkande särbehandling. Arbetet med aktiva åtgärder i verksamheterna ska intensifieras med stöd från HR. I förvaltningens rutiner framgår vart medarbetarna ska vända sig om de upplever kränkande särbehandlingar, trakasserier, sexuella trakasserier eller diskriminering. I rutinen framgår också vad som händer med anmälan och vilket stöd medarbetarna kan få.

I slutet av året inkom en anmälan om sexuella trakasserier och utredning pågår.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex 	81	81	82		83	83	2017
Analys	Förvaltningens AMI har sjunkit med ett poäng i förhållande till 2015 års enkät vilket enligt leverantören ligger inom en felmarginal. Årets utfall är fortfarande högre än snittet för staden men når ändå inte upp till ambitionen för året. Förvaltningen har höga värden på bland annat ledarskap, öppenhet och dialog men lägre inom områdena som rör arbetsbelastning, möjlighet till att ta pauser i arbetet samt effektiva möten. Förvaltningen arbetar för förbättrad arbetsmiljö, anställningsvillkor, rekrytering, introduktion och hälsoarbete fortsätter under år 2018.						
  Index Bra arbetsgivare 	80				82	83	2017
Analys	Bra arbetsgivare är ett index som består av tre delindex, jämställdhet, attraktiv arbetsgivare och rekommendera sin arbetsplats. För att öka indexet bra arbetsgivare behöver förvaltningen öka delindexet jämställdhet genom att förbättra karriärmöjligheterna för män. För att öka delindexet attraktiv arbetsgivare fortsätter det främjande och förebyggande arbetet för att minska korttidsfrånvaron.						
  Index Psykosocial arbetsmiljö 	80				81	fastställs 2017	2017
Analys	Värdet på ovanstående index är högre än stadsdelsförvaltningarnas genomsnitt men når inte årets mål. Förvaltningens har arbetat med den organisatoriska och sociala arbetsmiljön och det förväntas påverka resultatet positivt framöver. Förvaltningen chefsutvecklingsprogram syftar till att stärka arbetsgivarrollen och ledarskapet vilket även det syftar till att förbättra den psykosociala arbetsmiljön.						
  Sjukfrånvaro 	7,8 %	6,6 %	8 %	7,9 %	7,7 %	tas fram av nämnden	VB 2017
Analys	Sjukfrånvaron mätt genom "rullande 12" är för kvinnor 8,0 procent och för män 6,6 procent, vilket på förvaltningsövergripande nivå är 7,8 procent totalt. Sjukfrånvaron har minskat från 7,9 procent år 2016. Förvaltningen har arbetat för att sänka sjukfrånvaron genom ett förebyggande och främjande hälso- och arbetsmiljöarbete. Under år 2018 ska förvaltningen intensifiera arbetet med de månadsvisa uppföljningarna för att säkra att stadens rehabiliteringsprocess följs i varje enskilt ärende.						

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Sjukfrånvaro dag 1-14	2,52 %	2,33 %	2,57 %	2,46 %	2,4 %	tas fram av nämnden	VB 2017
Analys Se analys ovan.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska ta fram kompetensförsörjningsplaner på 3-5 års sikt med aktiviteter för innevarande år. Kommunstyrelsen ska utifrån nämndernas underlag tillsammans med berörda nämnder ta fram en strategi för den framtida kompetensförsörjningen i staden, med särskilt fokus på välfärdsyrken.	2017-01-01	2017-12-31	
  Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna kartlägga aktuella utbildningsnivåer bland anställda inom LSS-verksamheter.	2017-01-01	2017-12-31	
  Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet med att skapa trygga anställningar och goda arbetsvillkor genom att minimera användningen av allmänna visstidsanställningar i yrkeskategorier där denna anställningsform är frekvent.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Chefer utövar ett gott ledarskap och medarbetarna har rätt kompetens

 Uppfylles helt

Beskrivning

Chefer ansvarar för sin egen kompetensutveckling och har till sitt stöd ett antal utbildningar och workshoppar i förvaltningens regi.

Verksamheternas kompetensförsörjning på kort och lång sikt är avgörande för måluppfyllelse och kvalitet. En god och långsiktig introduktion är viktig för att behålla medarbetare. Stadens personalpolicy vägleder verksamheterna i att vara en god arbetsgivare. Stadens kommunikationsprogram vägleder chefer och medarbetare för att klara mål och vision.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Chefer för Södermalm ger medarbetarna förutsättningar att samarbeta med andra enheter, avdelningar och aktörer	2015-01-01	2017-12-31	
 Chefer och medarbetare ska erbjudas stöd i att utveckla intern och extern kommunikation i sin verksamhet samt i varumärkesfrågor	2017-01-01	2017-12-31	
 Förankra och implementera stadens nya kommunikationsprogram	2017-01-01	2017-12-31	
 Förankra och implementera stadens nya personalpolicy	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			
 Förvaltningen ska under året erbjuda, utforma och genomföra ett chefsutvecklingsprogram.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
2018 fortsätter programmet för de chefer som ännu ej har gått.			
✓ Verksamheterna ska tillhandahålla introduktionsprogram för nyanställda,	2016-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

I förvaltningen råder en god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor

● Uppfylls helt

Beskrivning

En trygg anställning är en självklarhet och arbetet med att minimera ofrivillig deltid fortsätter. Antalet allmänna visstidsanställningar ska minska. Heltid är norm och är utgångspunkten vid nyanställningar.

Arbetet för att verksamheterna ska vara en hälsosam och hållbar arbetsplats fortsätter. I förvaltningen råder nolltolerans mot kränkande särbehandling, trakasserier och diskriminering. All rekrytering ska utgå från stadens kompetensbaserade rekryteringsprocess.

Analys

Trots att indikatorn inte uppnås bedömer förvaltningen att nämndmålet är uppnått. Bedömningen baseras på att alla aktiviteter är uppfyllda. Det är endast 15 av 1700 medarbetare på Södermalm som har ofrivillig deltid.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
■ Andel medarbetare med ofrivillig deltid som erbjuds heltid	21 %			72 %	100 %		2017
Analys							
Av 126 personer som arbetar deltid har 19 varit intresserade av utökad arbetstid. I december var det 15 personer som fortfarande önskar utökad arbetstid där förvaltningen inte kunnat uppfylla medarbetarens önskemål. Under år 2018 fortsätter arbetet i den partssammansatta arbetsgruppen för att medarbetare med ofrivillig deltid erbjuds och får ökad sysselsättningsgrad							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Alla chefer och skyddsombud ska under året ges möjlighet till kompetensutveckling i arbetsmiljöverkets föreskrift om organisatorisk och social arbetsmiljö	2017-01-01	2017-12-31	
✓ En partssammansatt arbetsgrupp ska arbeta fram en handlingsplan i syfte att öka andelen så kallade trygga anställningar.	2016-01-01	2017-12-31	
✓ Förvaltningens hälsoarbete ska främjas i särskilt utsatta grupper	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Lönekartläggning ska genomföras	2016-01-01	2017-12-31	
✓ Utveckla en modell för uppföljning av antalet visstidsanställningar	2017-01-01	2017-12-31	
Analys			
Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Verksamheterna ska aktivt arbeta för att minska andelen allmänna visstidsanställningar	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018			
✓ Verksamheterna ska på en arbetsplatsträff diskutera den egna arbetsmiljön och förvaltningens rutiner vid kränkande särbehandling.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts delvis. Bedömningen grundas på att samtliga KF-indikatorer uppnås delvis. Underliggande nämndmål uppnås.

Förvaltningen har fortsatt arbetet med att identifiera vilka eventuella problem och risker som finns avseende diskriminering i mötet med de som använder förvaltningens tjänster. För att främja att brukare och invånare får sina rättigheter tillgodosedda på ett likvärdigt sätt har fortsatt fokus varit att öka kompetensen hos medarbetarna. Fokus har även legat på hbtq-rättigheter och normkritiskt arbetssätt.

Förvaltningen har beviljats medel för att delar av sociala avdelningens medarbetare ska kunna bli hbtq-diplomerade under hösten. Syftet med diplomeringen är att skapa ett normmedvetet förhållningssätt som är en förutsättning för ett professionellt bemötande av hbtq-personer, såväl brukare som medarbetare. Majoriteten av medarbetarna inom fritidsverksamheterna och delar av fältgruppen har genomfört en diplomeringsgrundande utbildning med målsättningen att få verktyg att skapa en öppen och inkluderande miljö för både medarbetare och ungdomar. Medarbetare på ungdomsmottagningen kommer att genomföra denna utbildning under år 2018.

Verksamheterna inom äldreomsorgen arbetar vidare med personcentrerad vård med hänsyn tagen till diskrimineringsgrunderna. I arbetet med personcentrerad vård är utgångspunkten individen och att det är individens behov och inte våra förutfattade meningar eller tidigare erfarenheter som styr arbetet.

Samtliga verksamheter arbetar vidare med att motverka kränkande behandling.

Ungas organisering

Stadsdelsnämnden har ett fungerande ungdomsråd. Syftet med ungdomsrådet är att ungdomar ska kunna påverka politiska beslut och ordna evenemang som ligger i ungdomars intresse. En grundläggande struktur för hur ungdomsrådets synpunkter ska tas tillvara implementerades under våren. Arbetet följer den grundläggande strukturen för pensionärs- och funktionshinderrådet. Förvaltningen träffar ungdomsrådet inför stadsdelsnämndens

sammanträden och går igenom ungdomsrådets synpunkter på aktuella ärenden.

Samverkan med nämndens ungdomsråd kring fritidsaktiviteter har inletts. Bland annat planeras verksamhet på Södergården en gång i månaden som erbjuder aktiviteterna riktade till enbart flickor. Förvaltningen har fortsatt arbetet med att få fler flickor att besöka alla fritidsverksamheter. Andelen flickor inom samtliga verksamheter har ökat sakta under året.

Förvaltningen erbjuder en mötesplats för unga hbtq-personer inom Södermalms stadsdelsområde en kväll per vecka. Ungdomsverksamheten på hemgården Södergården ansvarar för denna verksamhet och ungdomar har deltagit i arbetet med att skapa träffpunkten. Verksamheten har haft få besökare. Den har utvärderats under år 2017 och delvis omstrukturerats för att attrahera fler besökare.

Inom fritidsverksamheterna har medarbetare genomgått en utbildning med tema maskulinitetsnormer via föreningen MÄN. Syftet var att starta diskussionsgrupper i verksamheterna med stöd från föreningen. En grupp har startats och intresse har spridits och även informella samtalsgrupper har bildats.

Sverigefinska minoritetsfrågor

Förvaltningen har tilldelats statsbidrag för arbete med sverigefinska minoritetsfrågor. Arbetet för att stärka och främja bevarandet av det nationella minoritetsspråket finska bedrivs gemensamt i innerstaden. Insatser som genomförts är att medarbetare på förskola för finsktalande barn erbjudits kompetensutveckling i finska som yrkesspråk. Barnen på förskolorna har erbjudits en kulturupplevelse med anknytning till Finland. Finsktalande seniorer har erbjudits en mötesplats med möjlighet till samvaro, ipad-kurs på finska och yogaträning. Annonsering i lokalpressen med information om minoritetslagstiftningen och aktiviteter har genomförts vid två tillfällen under året.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering	96 %			98 %	100 %	Öka	2017
Analys Under år 2018 fortsätter förvaltningen arbetet med att identifiera vilka eventuella problem och risker som finns avseende diskriminering i mötet med äldre. Förvaltningen fortsätter med de kompetenshöjande insatserna på området genom att erbjuda fler medarbetare möjlighet till utbildning.							
  Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	88 %			86 %	100 %	Öka	2017
Analys Under år 2018 fortsätter förvaltningen arbetet med att identifiera vilka eventuella problem och risker som finns avseende diskriminering i mötet med brukare. Förvaltningen fortsätter med de kompetenshöjande insatserna på området genom att erbjuda fler medarbetare möjlighet till utbildning.							
  Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	90 %			84 %	100 %	Öka	2017
Analys Under år 2018 fortsätter förvaltningen arbetet med att identifiera vilka eventuella problem och risker som finns avseende							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
diskriminering i mötet med brukare. Förvaltningen försätter med de kompetenshöjande insatserna på området genom att erbjuda fler medarbetare möjlighet till utbildning.							
  Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	99 %			98 %	100 %	Öka	2017
Analys Under år 2018 fortsätter förvaltningen arbetet med att identifiera vilka eventuella problem och risker som finns avseende diskriminering i mötet med barnen. Förvaltningen försätter med de kompetenshöjande insatserna på området genom att erbjuda fler medarbetare möjlighet till utbildning.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska etablera rutiner för att följa upp hbtq-personers upplevelser av verksamheternas utformning och bemötande i enlighet med hbtq-programmet i Stockholms stad	2017-01-01	2017-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska utbilda och säkerställa kompetens om rasism och diskriminering hos chefer och personal som möter invånare. Kommunstyrelsen ska bistå i detta arbete med utgångspunkt i ECCARS tiopunktsprogram	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Människors rättigheter tillgodoses på ett likvärdigt sätt i verksamheten

 Uppfylles helt

Beskrivning

Den service och det stöd som verksamheterna ger är likvärdig och av god kvalitet för alla oavsett kön, etnicitet, ålder, könsöverskridande identitet, funktionsnedsättning, sexuell läggning, religion eller trosuppfattning. Det innebär inte att stöd ska utformas likadant, utan att stödet behöver anpassas till olika gruppers behov.

Myndighetsutövningen är rättssäker och tillvararar den enskildes resurser. Invånare som kommer i kontakt med nämndens verksamheter upplever att de inte har blivit diskriminerade. För att säkerställa att verksamheten är av god kvalitet finns processer och rutiner som följs upp regelbundet och är kända av alla medarbetare. Verksamheterna analyserar även om det finns risker och/eller omotiverade skillnader utifrån de sju diskrimineringsgrunderna.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Ge chefer och medarbetare kunskaper genom diplomutbildning i hbtq och normkritik	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018.			
 Öka medvetenheten om vad de mänskliga rättigheterna innebär i verksamheterna	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Aktiviteten är förlängd och ingår i verksamhetsplan 2018.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att underliggande nämndmål uppnås.

Förvaltningen har arbetat vidare med att integrera ett tydligt barnperspektiv i samtliga utredningar oavsett verksamhetsområde. Medarbetare har gått utbildning för att kunna utbilda kollegor i så kallade BRA-samtal (Barns rätt som anhöriga). Syftet med BRA-samtal är att öka barns delaktighet och förebygga psykisk och fysisk ohälsa. Även i alla vuxenärenden där det finns barn erbjuds barnen BRA-samtal. Vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd arbetar förvaltningen med anpassade frågor som lyfter barnets perspektiv och kompletterar stadens bedömningsinstrument.

Information om hur förvaltningen arbetar med barnperspektivet har lyfts in i introduktionsprogrammet för nyanställda.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31	
  Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barns delaktighet och inflytande i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barn och unga uttrycker sin mening i frågor som rör deras vardag

 Uppfylls helt

Beskrivning

Barn och unga har medbestämmande i frågor som rör deras vardag. Det innebär bland annat barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och att hänsyn tas i alla frågor som berör honom eller henne.

Barnets bästa är avgörande även när beslut och andra åtgärder rör föräldern som till exempel vård- eller behandlingsinsatser. Hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Säkerställa att barn till papperslösa ges stöd och hjälp utifrån deras behov	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts delvis. Bedömningen grundas på att två av tre KF-indikatorer uppnås och en inte uppnås. Underliggande nämndmål uppnås.

För att öka kunskapen inom upptäckt, utredning och insats inom våld i nära relationer genomfördes under våren en föreläsningsserie för medarbetare inom förvaltningen, där cirka 130 medarbetare deltog. För att förebygga våld har även utbildningssatsningar med fokus på maskulinitetsnormer genomförts.

I det våldspreventiva arbetet som planerades tillsammans med utbildningsförvaltningen var fokus under våren på att ta ställning till hur utbildning i MVP (Mentorer i våldsprevention) skulle genomföras och att möjliggöra finansiering. Utbildningen tillhandahålls av föreningen MÅN. Förvaltningen beviljades inte de kompetensutvecklingsmedel som ansökts tillsammans med utbildningsförvaltningen, varför utbildningsförvaltningen inte kunde finansiera sin del av MVP-utbildningen under 2017. Förvaltningen fullföljde sin del av planen och fyra representanter från sociala avdelningen samt en representant från polisen deltog i MVP-utbildningen under två dagar i augusti.

Förvaltningens sociala avdelning har fortsatt det våldspreventiva samarbetet med förskoleavdelningen. Under hösten har fokus legat på att pedagogerna på pilotförskolorna involverats i det våldspreventiva arbetet samt på att driva arbetet vidare i förskolans våldspreventiva arbetsgrupp mot en mer konkret och handlingsinriktad nivå.

Våldsutövande män har hänvisats till stadens Mansmottagning. Föräldrar som utövar våld i nära relation har fått stöd inom förvaltningens familjebehandlarsgrupp.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel medarbetare som gått utbildning om att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, som anser sig ha fått redskap för att upptäcka och samtala med barn om sin situation	22	67	21		50 %	Tas fram av nämnden	2017
Analys							
Färre medarbetare än vad som planerats har deltagit i utbildningar bland annat för att många handläggare redan fortbildar sig löpande och arbetar enligt metoden Signs of Safety. Den fokuserar på hur handläggare ska prata med barn om våld. Socialförvaltningen har erbjudit utbildning om handlägningsprocessen i ärenden där våldsutsatta barn är aktuella. Endast 12 av förvaltningens medarbetare erbjöds möjlighet att delta i utbildningen. För att nå årsmålet för kommande år förs dialog med socialförvaltningen beträffande utbildningar inom ramen för programmet mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck. Förvaltningen planerar därefter vilka kompetenshöjande insatser som behövs.							
  Andel medarbetare som har genomgått utbildning	37 %	30 %	38 %		15 %	Tas fram av	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
om att upptäcka våldsutsatthet och konsekvenser av detta inkl särskilt utsatta grupper						nämnden	
  Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	220 st	5 %	95 %	239 st	100 st	tas fram av nämnden	2017
Analys Det finns vissa brister i sättet att följa upp antal personer som utsatts för våld, som behöver göras manuellt. Förvaltningen arbetar med förbättrat uppföljningssystem.							

Nämndmål:

Kvinnor och män, flickor och pojkar utsätts inte för våld

 Uppfylls helt

Beskrivning

Alla verksamheter kan vägleda kvinnor och män som utsätts för våld i nära relationer om vem de kan vända sig till för att få råd, stöd och information. I det våldsförebyggande arbetet för barn och unga sker samverkan mellan socialtjänst, skola och förskola. För att upptäcka barn, vuxna eller äldre som är eller har varit utsatta för våld i nära relation använder verksamheterna screeninginstrumentet FREDÅ. Riskbedömningsmodellen Signs of Safety används för att göra risk- och skyddsbedömningar för barn som utsätts, bevitnar eller riskerar att utsättas för våld. Våldsutsatta vuxna och barn i behov av skydd erbjuds skyddat boende eller tillfälligt boende med boendestöd. För de våldsutsatta som ännu inte genomfört ett uppbrott finns stöd att tillgå av en Lots. Våldsutsatta vuxna och barn erbjuds samtalsstöd enskilt eller i grupp inom Södermalms öppenvård.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Höja kunskapen kring våld i nära relationer	2016-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på samtliga KF-indikatorer uppnås. Underliggande nämndmål uppnås.

Förvaltningen har fortsatt arbetet med att öka brukarnas delaktighet i insatsernas utformning. Förvaltningen har bland annat deltagit i ett projekt som innebär ett nytt sätt att genomföra enkäter med brukare inom funktionshinderområdet. Metoden är anpassad till brukaren och dennes förutsättningar och innebär arbete med bilder, tecken och tydliga förklaringsmodeller.

Förvaltningen har noga följt de restriktivare bedömningar Försäkringskassan gjort gällande personlig assistans. Detta innebär att insatser i ärenden där assistansbehovet för grundläggande behov bedöms ligga under 20 timmar per vecka har förts över till kommunen. Dessa brukare kan ha omfattande behov och kostnaderna för insatserna kan bli höga för förvaltningen. Ärendemängden har ökat under året men förvaltningen kan ännu inte bedöma hur eventuell kostnadsökning kommer att bli.

Under sommaren genomförde en grupp sommarjobbande ungdomar en tillgänglighetsinventering av ett antal av förvaltningens verksamhetslokaler. Gruppen bestod till hälften av ungdomar med någon form av egen funktionsnedsättning. Resultatet visade att en större del av de inventerade lokalerna och verksamheterna är tillgängliga eller är delvis tillgängliga. De bedömde att styrkorna var framför allt toaletter, kök och allmänna rum.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	95 %	95 %	95 %	87 %	90 %	89 %	2017
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	83 %	79 %	88 %	72 %	78 %	77 %	2017
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	76 %	74 %	78 %	65 %	68 %	tas fram av nämnden	2017
  Andel personer som upplever att de varit delaktiga i upprättandet av genomförandeplaner	83 %	86 %	80 %	82 %	81 %	79 %	2017
  Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	88 %	86 %	90 %	86 %	85 %	tas fram av nämnden	2017
  Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	96 %	97 %	98 %	90 %	91 %	91 %	2017
  Nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	92 %	91 %	93 %	87 %	87 %	87 %	2017
  Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och	97 %	89 %	100 %	90 %	90 %	90 %	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
service till personer med funktionsnedsättning)							
  Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	94 %	92 %	98 %	90 %	88 %	87 %	2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av dagliga verksamheters arbete mot arbetsmarknaden för deltagarna. Där ingår resursfördelningen samt samverkan mellan arbetsrehabiliterande insatser.	2017-01-01	2017-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda i vilken form hälso- och sjukvården inom LSS ska bedrivas i staden efter att projektiden går ut	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barn och vuxna med funktionsnedsättning tar del av stöd och service på lika villkor som andra

 Uppfylls helt

Beskrivning

Barn och vuxna med funktionsnedsättning som får insatser har verktyg att hantera sin livssituation och har fått hjälp att frigöra de resurser som finns hos och runt dem. Insatserna som beviljas ökar förutsättningarna till ett självständigt liv. Målet är att identifiera möjliga vägar till självständigt liv för barn och vuxna med funktionsnedsättning samt att identifiera barriärer som motverkar ett självständigt liv.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Implementera och eller utveckla metoder för arbetssätt som syftar till att stärka brukarinflytandet.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att samtliga KF-indikatorer uppnås. Underliggande nämndmål uppnås.

Förvaltningen har tagit fram en modell för verksamhetsutveckling där stärkt brukarinflytande är en viktig del. Modellen har testats av två pilotverksamheter. Under år 2018 ska en manual

för modellen tas fram och därefter ska den implementeras i sociala avdelningens verksamheter. Under våren har många medarbetare deltagit i erbjudna föreläsningar och seminarier med temat brukarinflytande. Syftet har varit att öka kunskapen om vad brukarinflytande i socialtjänsten innebär.

Medborgare bjuds in till nämndmöten och uppmuntras att lämna medborgarförslag. Nämnden har behandlat 31 medborgarförslag. Förvaltningen deltar i stadens gemensamma satsning för att öka medarbetarnas kompetens i att hålla medborgardialoger.

För att stärka brukarinflytandet har stadsdelsnämnden ett ungdomsråd, pensionärsråd och ett råd för funktionshindersfrågor. Förvaltningen träffar råden inför stadsdelsnämndens sammanträden och går igenom deras synpunkter på ärendena.

Lokalt utvecklingsprogram

Arbetet med det lokala utvecklingsprogrammet fortsätter. Det lokala utvecklingsprogrammet har tre fokusområden för att bidra till ett Stockholm för alla; en stadsmiljö för alla, barn och ungas välbefinnande samt bemötande – se individen, inte normen. Det lokala utvecklingsprogrammets mål, aktiviteter och indikatorer finns integrerat i nämndens verksamhetsplan och följs upp under varje berört verksamhetsområde.

För att stärka förskolornas förmåga att uppmärksamma barn som far illa har barnombud utbildats och fått kunskap i hur de upptäcker barn som riskerar att fara illa. Det har skett en samverkan med polisen för att minska narkotikaanvändningen bland unga. Verksamheterna har börjat använda sig av könsuppdelad statistik för att lyfta fram skillnader mellan pojkar och flickor, kvinnor och män.

Parkerna har vårdats, bevarats och utvecklats genom att de kontinuerligt har rustats upp. Tillgängligheten har förbättrats i exempelvis lekplatserna i Rosenlundsparken och Högalidsparken. Under sommaren anlades en pop up-park i Fatbursparken. Under nio sommarveckor bemannades parken dagtid av sommarjobbade ungdomar. De plockade skräp, underhöll möbler och lånade ut spel till parkens besökare.

I budget 2017 erhöll nämnden 2,0 mnkr i utvecklingsmedel för lokal demokrati. För dessa medel har nämnden finansierat lön för cirka 180 feriearbetande ungdomar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel stockholmare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor	35,5 %	40 %	32 %		35 %	Fastställs 2017	2017
Analys Indikatorn mäts genom stadens demokratiundersökning som var ny för år 2017 varför årets resultat bör betraktas som en baslinjemätning.							
  Andel stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö	17 %	17 %	18 %		17 %	Fastställs 2017	2017
Analys Indikatorn mäts genom stadens demokratiundersökning som var ny för år 2017 varför årets resultat bör betraktas som en baslinjemätning.							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel stockholmare som är aktiva inom civilsamhällets organisationer	31 %	26 %	36 %		31 %	Fastställs 2017	2017
Analys							
Indikatorn mäts genom stadens demokratiundersökning som var ny för år 2017 varför årets resultat bör betraktas som en baslinjemätning.							

Nämndmål:

Invånare är delaktiga och kan påverka

 Uppfylls helt

Beskrivning

Södermalms stadsdelsområde har en levande närdemokrati där kvinnor och män, flickor och pojkar kan påverka verksamheterna. Verksamheterna arbetar aktivt med att göra berörda delaktiga i utformningen av stöd, service och insatser. Synpunkter, idéer, klagomål och medborgarförslag välkomnas och används för att utveckla verksamheten. Förvaltningen utvecklar formerna för samverkan med det civila samhället.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/pojkar	Utfall kvinnor/flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal medborgarförslag som berör stadsdelsnämndens ansvarsområde och har behandlats i nämnden.	31			58	30		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Nämnden använder medborgardialoger som en del av verksamhetsutvecklingen	2016-01-01	2017-12-31	
 Revidera nämndens rutiner för föreningsbidrag med syfte att integrera ett jämställdhetsperspektiv	2017-01-01	2017-12-31	
 Utredda möjligheterna att nyttja nämndens lokaler för föreningslivet i närområdet.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen gör bedömningen att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppnåtts. Bedömningen grundas på att en av två KF-indikatorer uppnås och en uppnås delvis. Underliggande nämndmål uppnås.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elektroniska inköp	54 %			53 %	65 %	Tas fram av nämnden	VB 2017
Analys							
Implementeringen av att använda inköpssystemet vid inköp har tagit längre tid än beräknat. Dessutom har nya tjänster tillkommit, bemanningstjänster, i systemet vilket kräver att nya användare utbildas.							
  Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %				100 %	80%	2017

Nämndmål:

Nämndens upphandlingar utvecklar Södermalm i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Beskrivning

För att insatser och omsorg ska vara av god kvalitet oavsett driftsform sker upphandling och inköp enligt stadens program för upphandling. Vid inköp av varor och tjänster avropar verksamheten i första hand från avtal som upphandlats. För detta tillämpas elektroniska inköp med anslutna leverantörer. Genom förvaltningens verksamhets- och avtalsuppföljningar säkerställs att leverantörer bland annat bidrar till god kvalitet, goda anställningsvillkor, motverkar diskriminering och minskar miljöpåverkan.

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Mnkr, netto	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
Anslag för nämndens verksamhet	2 252,9	2 252,9	0,0	2 208,6
Intäkter	-382,5	-402,6	20,1	-413,9
Kostnader	2 635,4	2 655,5	-20,1	2 622,5
Utfall före resultatdispositioner			0,0	13,5
Resultatenheterna/intraprenad överskott från 2016			18,6	17,1
Resultatenheterna/intraprenad överskott till 2018			-17,6	-18,6
Utfall efter resultatdispositioner			1,0	12,0

Nämnden redovisar 2017 ett nettoöverskott om 1,0 mnkr jämfört med budget efter resultatdispositioner. Resultatenheterna har en ingående resultatfond om 18,6 mnkr från 2016 och överför till 2018 ett överskott om 17,6 mnkr. Detta innebär en minskad resultatfond med 1,0 mnkr till 2018.

Nämnd- och förvaltningsadministration

Mnkr, netto	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse bokslut 2017	Avvikelse prognos T2/2017
Intäkter	-2,5	-2,3	-0,2	-0,1
Kostnader	67,3	66,0	1,3	0,1
Netto	64,8	63,7	1,1	0,0

Verksamhetsområdet nämnd- och förvaltningsadministration redovisar ett överskott om 1,1 mnkr. Överskottet förklaras dels av minskade personalkostnader på grund av vakanshållning vid en föräldradighet och dels av minskade övriga kostnader.

Individ- och familjeomsorg

Mnkr, netto	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse bokslut 2017	Avvikelse prognos T2/2017
Intäkter	-134,5	-128,8	-5,7	-4,8
Kostnader	307,8	298,4	9,4	1,4
Netto	173,3	169,6	3,7	-3,4

Verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg redovisar ett överskott om 3,7 mnkr. Överskottet hänförs till statliga ersättningar från Migrationsverket avseende ensamkommande flyktingbarn. Förvaltningen erhåller ersättning för kostnader avseende olika

externa placeringar, så kallade återsökningsbara kostnader och ersättning i form av schablonbelopp. Den så kallade generalschablonen har sedan 2016 ökat markant jämfört med tidigare år. Detta schablonbelopp får förvaltningen använda under en treårsperiod. Under 2017 har således en tredjedel tagits i anspråk vilket påverkat de totala intäkterna. Dock visar det redovisade resultatet inom individ- och familjeomsorgen på både lägre intäkter och kostnader under 2017. Detta beror på det nya ersättningssystemet för ensamkommande flyktingbarn som infördes i juli 2017 vilket innebar nya nivåer och schablonbelopp samt olika regler avseende ålder. Förvaltning har därför arbetat aktivt för att förmå externa leverantörer att sänka sina kostnader för att dessa ska återspegla de belopp som är återsökningsbara.

Striktare invandrings- och asylregler under 2017 har även medfört ett minskat inflödet av ensamkommande flyktingbarn. I slutet av 2017 hade förvaltningen cirka 120 barn och ungdomar placerade. Motsvarande antal placerade vid slutet av 2016 var 169.

Verksamhetsområdena barn och ungdom samt vuxen redovisar ett underskott vilket hänför sig till externa placeringsåtgärder. Under året har det varit ett stort inflöde av nya ärenden inom dessa områden. Detta har lett till ökade åtgärder främst vad gäller HVB-boende samt LVU- och LVM-hem.

Insatser inom individ- och familjeomsorgen

	Antal helårplaceringar 2017	Antal helårplaceringar 2016	Differenser
LVM-hem, vuxen/ missbruk	0,5	3	-2,5
HVB-hem vuxen/ missbruk	1	3	-2
Stödboende på institution, HVB, vuxen/ missbruk	41	34	7
Bostad med särskild service enligt SoL, socialpsykiatri	5	5	0
HVB hem övriga, socialpsykiatri	12,8	15	-2,2
§ 12-hem, barn och ungdom	2	1	1
HVB-hem, barn och ungdom	5,8	8	-2,2
Jourhem, barn och ungdom	13,7	11	2,7
Öppenvård, barn och ungdom	14	8	6

Ovanstående tabell redovisar antal helårplaceringar inom individ- och familjeomsorgen, exklusive ensamkommande flyktingbarn.

Stadsmiljö

Mnkr, netto	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse bokslut 2017	Avvikelse prognos T2/2017
Intäkter	-0,9	-1,0	0,1	0,0
Kostnader	27,1	27,1	0,0	0,0
Avskrivningar	16,2	15,8	0,4	0,0
Intern ränta	1,0	1,0	0,0	0,0
Netto	43,4	42,9	0,5	0,0

Verksamhetsområdet stadsmiljö redovisar ett överskott om 0,5 mnkr. Av nettobudgeten om 43,4 mnkr avser 26,2 mnkr drift och 17,2 mnkr kapitalkostnader. Av överskottet hänförs 0,1 mnkr till ökade intäkter och 0,4 mnkr till minskade avskrivningskostnader.

Förskola

Mnkr, netto	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse bokslut 2017	Avvikelse prognos T2/2017
Intäkter	-44,1	-48,1	4,0	2,2
Kostnader	488,6	488,2	0,4	-1,1
Netto	444,5	440,1	4,4	1,1
Resultatöverföring från 2016			18,5	
Resultatöverföring till 2018			-17,5	
Netto efter resultatöverföring			5,4	

Verksamhetsområdet förskola redovisar ett överskott om 4,4 mnkr före och ett överskott om 5,4 mnkr efter resultatöverföring. Överskottet beror främst på att kostnaderna för lokalunderhåll blev lägre än budgeterat och att ersättningen för lokaler med hög hyra blev högre än budgeterat.

Förskolans resultatenheter redovisar ett underskott om 1,7 mnkr före resultatöverföring. En av enheterna har ett större överskott än vad de får ta med sig i resultatfond vilket påverkar resultatöverföringen till 2018 och en av enheternas resultatfond upplöses då enheten har redovisat ett underskott två år i rad. Detta sammantaget innebär att fonden minskar med 1,0 mnkr till 17,5 mnkr. Resultatet för respektive enhet redovisas under avsnittet ”Resultatenheter”.

Antal inskrivna barn exklusive kommunövergripande verksamhet (KÖV)

	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
1-3 år	1 480	1 491	11	1 539
4-5 år	1 536	1 635	99	1 599
Allmän förskola	0	0	0	0
Familjedaghem	7	8	1	13
Totalt antal barn	3 023	3 134	111	3 151

	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
Barnomsorgs- garantin	0	0	0	0

Det genomsnittliga antalet inskrivna barn under 2017 uppgick till 3 134, vilket är en ökning med 111 barn jämfört med förvaltningens budgeterade genomsnittliga barnantal. Delar av differensen har sin förklaring i att barn från nyanlända familjer som började i förskola i februari inte fanns med i budgeterat barnantal.

Äldreomsorg

Mnkr, netto	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse bokslut 2017	Avvikelse prognos T2/2017
Intäkter	-149,9	-156,1	6,2	2,2
Kostnader	1 143,7	1 158,7	-15,0	2,3
Netto	993,8	1 002,6	-8,8	4,5

Verksamhetsområdet äldreomsorg redovisar ett underskott om 8,8 mnkr. Underskottet beror främst på att utförarverksamheter i egen regi haft låg beläggningsgrad och att personalkostnaderna inte har anpassats efter de nya förutsättningarna.

Utförarna inom både hemtjänst, vård- och omsorgboende och korttidsboende redovisar underskott. Totalt redovisar utförarna i egen regi ett underskott om 16,5 mnkr varav Södertjänst 4,4 mnkr, Hornstulls servicehus 1,8 mnkr, Kulltorps vård och omsorgsboende 8,0 mnkr, Katarinagårdens vård och omsorgsboende 1,4 mnkr och Nytorpsgårdens vård och omsorgsboende 0,9 mnkr. Underskotten inom vård- och omsorgsboendena beror främst på dålig beläggning med anledning av minskad efterfrågan.

Beställarenheten och central äldreomsorg redovisar ett överskott för verksamhetsåret. Dock har överskottet minskat i förhållande till tertialrapport 2. Detta beroende på att antalet placeringar i vård och omsorgsboende har ökat markant under det sista tertialet.

Insatser för äldre

	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse
Hemtjänsttimmar i ordinärt boende/månad	65 700	66 704	1 004
Antal personer Hemtjänst i servicehus	145	142	-3
Antal personer Vård- och omsorgsboende	805	796	-9
Varav korttidsboende	18	17	-1
Antal personer Dagverksamhet	180	173	-7

Hemtjänsten inom ordinärt boende redovisar i genomsnitt ett ökat antal timmar jämfört med budgeterat antal timmar. Däremot minskar antalet personer med hemtjänst i servicehus.

Inom vård- och omsorgsboende är antalet boende i genomsnitt nio färre jämfört med budgeterat antal. Antalet boende i december månad var dock 831, vilket är 26 fler än budgeterad nivå. Antal personer inom dagverksamheten har minskat med sju personer jämfört med budgeterat antal.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Mnkr, netto	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse bokslut 2017	Avvikelse prognos T2/2017
Intäkter	-31,0	-36,6	5,6	0,0
Kostnader	457,2	462,7	-5,5	1,0
Netto	426,2	426,1	0,1	1,0

Verksamhetsområdet stöd och service till personer med funktionsnedsättning redovisar ett överskott om 0,1 mnkr. Överskottet beror främst på minskade kostnader för hemtjänst.

Antalet timmar i snitt per månad inom hemtjänsten var 3 805 timmar, vilket är 395 färre än planeringsnivån. Minskningen beror främst på att antalet månadsinsatser har minskat till följd av effektivare uppföljning av beviljad hjälp.

Kostnaden för turbundna resor har uppgått till 22,9 mnkr, vilket är 2,0 mnkr mer än budget. Ett nytt avtal började gälla vid årsskiftet och nämnden har till största del kompenserats för kostnadsökningen. Under år 2016 uppgick kostnaderna till 7,4 mnkr.

Budgeten justerades två gånger under år 2017. I båda avläsningarna ökade antalet personer med LSS-insatser vilket innebar en ökad kostnad men även en ökad budgetram för nämnden.

Under året har två gruppboendestäder startats upp Lignagatan 1 och Lignagatan 2.

	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse
Hemtjänsttimmar i ordinärt boende/månad	4 200	3 805	-395
Antal placeringar på sjukhem/mån	10	12	2

Hemtjänsten inom ordinärt boende redovisar i genomsnitt ett minskat antal timmar jämfört med budgeterat antal timmar. Jämfört med budget har antalet placeringar på sjukhem ökat med i genomsnitt två placeringar.

Barn, kultur och fritid

Mnkr, netto	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse bokslut 2017	Avvikelse prognos T2/2017
Intäkter	-4,2	-6,9	2,7	0,3
Kostnader	26,7	29,3	-2,6	-0,3
Netto	22,5	22,4	0,1	0,0
Resultatöverföring från 2016			0,1	
Resultatöverföring till 2018			0,1	

Mnkr, netto	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse bokslut 2017	Avvikelse prognos T2/2017
Netto efter resultatdispositioner			0,1	

Verksamhetsområdet barn, kultur och fritid redovisar ett överskott om 0,1 mnkr före och ett överskott om 0,1 mnkr efter resultatöverföringar.

Arbetsmarknadsåtgärder

Mnkr, netto	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse bokslut 2017	Avvikelse prognos T2/2017
Intäkter	-13,6	-15,5	1,9	0,4
Kostnader	32,9	38,7	-5,8	-3,9
Netto	19,3	23,2	-3,9	-3,5

Verksamhetsområdet arbetsmarknadsåtgärder redovisar ett budgetunderskott om 3,9 mnkr. Budgetunderskottet hänförs till ökade kostnader för handledare, hyreskostnader och arbetsmaterial för sommarjobbare. Förvaltningen har totalt erbjudit 1 061 sommarjobb och alla ungdomar som sökt ett sommarjobb har erhållit en plats. Efter avhopp har 894 ungdomar sommarjobbat 2017. Under 2016 uppgick antalet till 901 och under 2015 till 851.

Placeringar inom olika arbetsmarknadsåtgärder går enligt plan. Antalet personer med OSA-anställning uppgick till 52, varav 12 avslutades under året. De kommunala visstidsanställningarna har uppgått till 38, varav 6 avslutats under året. Personer med OSA-anställning har även under 2017 erbjudits andra anställningar utanför förvaltningen.

Placeringar i arbetsmarknadsåtgärder

Antal personer	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse
OSA	35	40	5
Kommunala visstidsanställningar	30	32	2

Ekonomiskt bistånd

Mnkr, netto	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse bokslut 2017	Avvikelse prognos T2/2017
Intäkter	-1,8	-7,2	5,4	3,2
Kostnader	66,9	69,5	-2,6	-1,8
Netto	65,1	62,3	2,8	1,4

Verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd redovisar ett budgetöverskott om 2,8 mnkr. Antalet hushåll har sjunkit från 503 i januari till 441 i november. Preliminärt antal hushåll för december månad är 443. I genomsnitt för året har 452 hushåll varit aktuella vilket är 17 fler än budgeterad nivå.

Antalet hushåll med ekonomiskt bistånd har varit i genomsnitt 82 färre än under motsvarande period 2016. Förändringen förklaras av ett minskat inflöde av nya biståndstagare och hänförs främst till rådande arbetsmarknadsläge. Medelbidraget per hushåll och månad har under året varit 8 612 kr vilket är cirka 2 procent högre än under 2016. Detta ligger i nivå med budgeterat medelbidrag.

Intäkterna inom verksamhetsområdet har även ökat under 2017 jämfört med 2016. Denna ökning beror på den del av statsbidraget för asylsökande som kallas för ”glappet”. Glappet är avsett att täcka kostnader för ekonomiskt bistånd som en flykting kan komma att behöva i perioden mellan erhållen asylersättning från Migrationsverket och erhållen etableringsersättning från Arbetsförmedlingen.

Nyckeltal ekonomiskt bistånd

	Budget 2017	Snitt 2017	December 2017 (prel)
Antal hushåll	435	452	443
Medelbidrag i kronor/månad	8 575	8 612	8 260
Genomsnittligt utbetalt ekonomiskt bistånd per månad i Tkr	3 730	3 877	3 659

Analys av resultaträkning

Mnkr, netto	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse mot budget 2017	Bokslut 2016	Bokslut 2017 jmf med bokslut 2016
Anslag för nämndens verksamhet	2 252,9	2 252,9	0,0	2 208,6	44,3
Intäkter	-382,5	-402,6	20,1	-413,9	-11,3
Kostnader	2 635,4	2 655,5	-20,1	2 622,5	33,0
Utfall före resultatdispositioner			0,0	13,5	
Resultatenheterna överskott från 2016			18,6	17,1	
Resultatenheterna överskott till 2018			-17,6	-18,6	
Utfall efter resultatdispositioner			1,0	12,0	

Totalt har förvaltningens intäkter minskat med 11,3 mnkr och kostnaderna har ökat med 33,0 mnkr jämfört med 2016. Sammantaget är det en nettokostnadsökning om 44,3 mnkr.

Årets minskade intäkter återfinns framförallt inom äldreomsorgen. På grund av dålig beläggning under det första tertialet 2017 har en avdelning på Kulltorps vård och omsorgsboende hållits stängd vilket inneburit minskade hyres- och försäljningsintäkter om cirka 5,7 mnkr i förhållande till år 2016. Den första februari 2017 upphörde entreprenadavtalet med äldreboendet Vindragaren vilket medfört minskade hyresintäkter om 3,3 mnkr mellan åren. Av avvikelserna hänförs även cirka 1,8 mnkr till minskade försäljningsintäkter för Hornstulls servicehus.

De största avvikelserna på kostnadssidan förklaras av:

- Ökade personalkostnader 39,0 mnkr.
- Ökade kostnader för persontransporter 22,0 mnkr.
- Minskade kostnader för ekonomiskt bistånd -7,2 mnkr
- Minskade lokalkostnader -11,9 mnkr
- Minskade återställningskostnader -9,0 mnkr

De ökade personalkostnaderna avser främst årets lönerörelse men avser även nyöppnade gruppboendestäder på Lignagatan samt en ärendeökning inom Söders hemtjänst, med ökad bemanning som följd.

Ett nytt avtal började gälla vid årsskiftet för persontransporter vilket innebar en kraftig kostnadsökning. Nämnden har till största del kompenenserats för kostnadsökningen.

Antalet hushåll med ekonomiskt bistånd har varit 82 färre än under år 2016 vilket medfört minskade kostnader om cirka 7,2 mnkr.

Lokalkostnaderna har minskat med 11,9 mnkr. Den största förändringen avser minskade hyreskostnader för det nedlagda vård och omsorgsboendet Vintertullen om 8,5 mnkr och minskade kostnader för det avslutade avtalet med entreprenaden Vindragaren om 3,0 mnkr.

Kompensation till fastighetsägaren för återställningskostnader har minskat med 9,0 mnkr och förklaras av 2016 års utbetalning för utträde ur gruppboendestaden Kastanjen.

Jämförelse utfall nettokostnader årsbokslut 2016 och 2017

	2016-12-31	2017-12-31	Avvikelse
Nämnd och administration	63,2	63,7	0,5
Individ- och familjeomsorg	180,4	169,6	-10,6
Stadsmiljöverksamhet	25,9	26,1	0,2
Förskoleverksamhet	434,3	440,1	5,8
Äldreomsorg	967,7	1 002,6	34,9
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	401,2	426,1	24,9
Barn, kultur och fritid	21,3	22,4	0,9
Arbetsmarknadsåtgärder	22,8	23,2	0,4
Ekonomiskt bistånd	74,5	62,3	-12,2
Summa	2 191,4	2 236,1	44,8
Kapitalkostnader	17,3	16,8	-0,5
Totalt	2 208,6	2 252,9	44,3

Södermalms stadsdelsförvaltning har i bokslutet 2017 jämfört med föregående år ökade nettokostnader om 44,3 mnkr.

Nämnd- och administration har ökade kostnader om 0,5 mnkr jämfört med 2016 och förklaras helt av ökade personalkostnader.

Individ- och familjeomsorgen har minskade nettokostnader om 10,6 mnkr och dessa avser främst statliga ersättningar från Migrationsverket avseende ensamkommande flyktingbarn. Förvaltningen erhåller ersättning för kostnader avseende olika externa placeringar, så kallade återsökningsbara kostnader och ersättning i form av schablonbelopp. Den så kallade generalschablonen har sedan 2016 ökat markant jämfört med tidigare år. Detta schablonbelopp får förvaltningen använda under en treårsperiod. Under 2017 har således en tredjedel tagits i anspråk vilket påverkat de totala intäkterna. Dock visar det redovisade resultatet inom individ- och familjeomsorgen på både lägre intäkter och kostnader under 2017. Detta beror på det nya ersättningssystemet för ensamkommande flyktingbarn som infördes i juli 2017 vilket innebar nya nivåer och schablonbelopp samt olika regler avseende ålder. Förvaltningen har därför arbetat aktivt för att förmå externa leverantörer att sänka sina kostnader för att dessa ska återspegla de belopp som är återsökningsbara.

Verksamhetsområdet stadsmiljö redovisar en nettokostnadsökning om 0,2 mnkr som förklaras av framför allt ökade personalkostnader i förhållande till år 2016.

Förskoleverksamheten har ökade kostnader om 5,8 mnkr jämfört med 2016. Under året har i genomsnitt 17 färre barn varit inskrivna än under 2016. Kostnaderna för turbundna resor har ökat med 1,8 mnkr, på grund av att ett nytt avtal började gälla vid årsskiftet. Resterande differens förklaras av ökade personalkostnader främst på grund av årets lönerörelse.

Kostnadsökningen inom äldreomsorgen om 34,9 mnkr motsvarar 3,6 procent och förklaras

främst av prisökningar och ökade personalkostnader men även av kostnader för turbundna resor.

Inom verksamhetsområdet stöd och service till personer med funktionsnedsättning har nettokostnaderna ökat med 24,9 mnkr, jämfört med 2016, vilket motsvarar 6,3 procent. Ökningen förklaras främst av ökade prestationer LSS och ökade kostnader för turbundna resor.

De ökade nettokostnaderna för arbetsmarknadsåtgärder beror dels på löneökningar och dels på att antalet OSA-anställningar varit sex fler än under år 2016.

De minskade kostnaderna om 12,2 mnkr för ekonomiskt bistånd förklaras främst av att antalet hushåll i genomsnitt varit 82 färre per månad jämfört med år 2016, men även av ökade intäkter för glappet.

Kapitalkostnaderna har minskat med 0,5 mnkr jämfört med föregående år.

Gräns för periodiseringar av kostnader och intäkter har i detta årsbokslut fastställts till 50 tkr.

Utfall jämfört med prognoser under året

Mnkr, netto	Prognos T1/2017	Prognos T2/2017	Bokslut 2017	Diff T2/2017 - Bokslut 2017
Anslag för nämndens verksamhet	2 245,6	2 250,1	2 252,9	2,8
Intäkter	-390,5	-385,9	-402,6	-16,7
Kostnader	2 636,1	2 636,0	2 655,5	19,5

I förhållande till tertialrapport 2 har intäkterna blivit 16,7 mnkr högre och kostnaderna 19,5 mnkr högre. Nettokostnaderna i bokslutet uppgår till 2 252,9 mnkr och är 2,8 mnkr högre än prognosen i tertialrapport 2. Detta motsvarar en avvikelse med 0,1 procent av nettoomslutningen.

Resultatenheter

Mnkr	Resultat 2017	Resultat- överföring från 2016	Resultat- överföring till 2018 (max 10 %)	Resultat- enheternas brutto- budget 2017
Maria förskolor	-1,1	4,0	2,9	37,9
Rosenlunds förskolor	-0,2	3,0	2,8	30,5
Västra Söders förskolor	-0,5	0,8	0,3	33,1
Högalids förskolor	-0,2	1,5	1,3	23,8
Maria-Gamla stans förskolor *	1,8	0,0	1,6	31,1
Söderförskolor	-0,1	2,4	2,3	26,0
Nytorgets förskolor **	-0,2	-0,6	0,0	28,8
Midgårds förskolor	-0,8	0,4	-0,2	29,7
Sofia förskolor	0,1	2,2	2,3	31,3
Hammarby Sjöstads förskolor	0,0	1,8	1,7	24,1
Sickla Udde förskolor	0,2	2,6	2,8	30,0
Östra Söders förskolor	-0,7	0,4	-0,3	39,2
Östra Söder parklekar	0,0	0,1	0,1	3,8
Totalt förskolor och parklekar	-1,7	18,6	17,6	369,3

*) Maria-Gamla stans förskolor har nått taket för maximal resultatöverföring om maximalt 5 procent av enhetens bruttobudget för året. **) Nytorgets förskolor upplöses som resultatenhet då enheten redovisat underskott två år i rad.

Under 2017 har förvaltningen haft tolv förskoleenheter och en fritidsenhet varav samtliga är resultatenheter. Vid bokslut 2017 har enheterna minskat sitt resultat. Sammantaget överförs ett överskott om 17,6 mnkr från 2017 till 2018.

Investeringar

Park- och klimatinvesteringar

Mnkr, netto	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelser	Avvikelse PrognosT2/2017
Större investeringar	7,1	7,0	0,1	0,0
Mindre investeringar	9,8	9,7	0,1	0,0
Tillgänglighetsinvesteringar	8,6	8,1	0,5	0,0
Klimatinvesteringar	2,6	1,6	1,0	1,0
Totalt	28,1	26,4	1,7	1,7

Större investeringar

Lilla Blecktornsparken

Anläggningsarbetena avslutades under sommaren. Parken invigdes i samband med Parkernas dag den 26 augusti.

Kvarteret Rosendahl mindre

Programarbete har genomförts och samråd har hållits. Projektering har påbörjats under hösten med planerad byggstart våren 2018.

Mindre investeringar

Stadsdelsnämnden har tilldelats 9,8 mnkr för mindre parkinvesteringar och reinvesteringar under 2017. Medlen har använts till ett antal mindre parkupprustningar och utvecklingsprojekt som upprustningar av Kvarngatsparken och Anna Lindhagens täppa. Under perioden har vidare Ivar Los park och Drakenbergsparkens skatepark färdigställts och välbesökta invigningar hållits. Det har också pågått reinvesteringsprojekt, bland annat rörande nya beläggningar på parkvägar och åtgärder vid Fåfången, Bryggartäppan och Katarina Bangata. Upprustning av naturdammen i Rosenlundsparken och marksaneringar av Bergsgruvan, Ånghästparken och kvarteret Hållkarlen, har också genomförts.

Tillgänglighetsinvesteringar

Stadsdelsnämnden har tilldelats 8,6 mnkr för tillgänglighetsinvesteringar varav 4,1 mnkr har ombudgeterats från 2016. Bland annat har kontrastmarkering av trappor på västra Södermalm och tillgänglighetsförbättringar i två lekparken utförts. Ett projekt där Långholmens strandbad vidgats samt försetts med en badramp för funktionshindrade har också genomförts under perioden.

Klimatinvesteringar

Stadsdelsnämnden har tilldelats 2,6 mnkr för klimatinvesteringar. Av medlen avsåg 1,2 mnkr inköp av BigBelly skräpkorgar och 1,4 mnkr utbyte av LED-belysning i förvaltningens lokaler. Av medlen har 1,1 mnkr använts till inköp av 21 BigBelly skräpkorgar med solcellskomprimering. Under maj sattes dessa skräpkorgar ut i stadsdelsområdet. Utgifterna för utbyte till LED-belysning i förvaltningens lokaler har uppgått till 0,5 mnkr. Utförligare beskrivning återfinns i bilaga 4.

Årsta holmar

Stadsdelsnämnden har tilldelats 0,7 mnkr för naturprojekt i samband med kommande inrättande av naturreservat på Årsta holmar. Under perioden 2 augusti till 27 september har en båtförbindelse bedrivits med avgångar under två dagar i veckan. Naturmarksskötsel på holmarna har under sommaren genomförts enligt framtagna skötselplaner.

Inventarier och maskiner

Mnkr, netto	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse bokslut 2017	Avvikelse PrognosT2/2017
Inventarier och maskiner	4,8	3,7	1,1	1,1

Förvaltningens budget för inventarier och maskiner är 4,8 mnkr. Förvaltningen har förbrukat 3,7 mnkr. Överskottet om 1,1 mnkr förklaras främst av ett planerat större möbelinköp till Bergsunds vård och omsorgsboende som ej hunnit genomföras. Av utgifterna avser cirka 1,9 mnkr utbyte av trygghetslarm på äldreboendena Katarinagården, Sjöstadgården, Sofiagården och Guldröllopshemmet. I övrigt avser utgifterna främst möbler, varav den enskilt största posten avser inköp till det nyöppnade aktivitetscentret.

Analys av balansräkning

Tillgångar, mnkr	Bokslut 2016	Bokslut 2017	Skulder och kommunkapital, mnkr	Bokslut 2016	Bokslut 2017
Mark, byggnader & tekniska anläggningar	162,6	174,6	Kommunkapital	-134,5	-78,5
Kundfordringar	26,2	24,7	Diverse kortfristiga skulder	-0,2	-0,1
Varav osäkra fordringar	-1,8	-2,2	Leverantörs-skulder	-140,9	-138,9
Kortfristiga fordringar	41,5	33,5	Moms och särskilda punktskatter	0,0	0,0
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	112,6	53,0	Övriga kortfristiga skulder	-0,1	-0,1
Likvida medel	0,2	0,3	Upplupna kostnader & förutbetalda intäkter	-67,4	-68,5
Summa	343,1	286,1	Summa	-343,1	-286,1

Tillgångar

Det bokförda värdet på förvaltningens anläggningstillgångar har ökat med 12,0 mnkr. Ökningen avser investeringar efter avdrag för avskrivningar. Investeringarna i parker har ökat netto med 9,2 mnkr och inventarier med 2,8 mnkr. Av investeringar i inventarier avser 1,5 mnkr klimatförbättrande åtgärder.

Kortfristiga fordringar har minskat med 8,6 mnkr. Förändringen beror på minskade fordringar på Migrationsverket avseende ersättning för ensamkommande flyktingbarn

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter har minskat med 59,6 mnkr. De förutbetalda

kostnaderna har minskat med 1,4 mnkr vilket beror på en minskning av inhyrda lokaler. Upplupna intäkter har minskat med 58,2 mnkr. Förändringen beror främst på att fordran avseende ersättning för ensamkommande flyktingbarn har minskat.

Skulder

Minskningen av leverantörsskulderna om 1,9 mnkr beror främst på förändringar när kostnader faktureras från förvaltningens leverantörer.

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter har ökat med 1,2 mnkr. Förutbetalda intäkter har ökat med 8,0 mnkr. Förändringen avser främst generalschabloner, som får förbrukas under en treårs period. Upplupna kostnader har minskat med 6,8 mnkr. Förändringen beror på minskad eftersläpning i faktureringen från leverantörer som säljer verksamhet till förvaltningen.

Förvaltningens beviljade limit för underförskottskassor är 0,7 mnkr.

Synpunkter och klagomål

Fram till 30 november 2017 har det sammanlagt kommit in 968 klagomål, beröm och idéer. Under samma period år 2016 kom det sammanlagt in 432 klagomål, beröm och idéer till förvaltningen.

De allra flesta diarietförda synpunkter och klagomål kommer förvaltningen tillhanda via stadens synpunktportal ”Tyck Till”, ”Äldre direkt” eller via e-post.

Förskola och fritidsverksamhet

Under perioden har det inkommit 37 synpunkter och klagomål. Av dessa är 29 klagomål, två beröm och sex synpunkter och idéer. Synpunkterna har berört kolloverksamheten, personalomsättningen på förskolorna, nedläggning förskolor och förskolornas utemiljö. För att förskolan ska vara en attraktiv arbetsplats och minska personalomsättningen har förskolan tagit fram en gemensam introduktion, pedagogiska ställningstaganden och utvecklat förskolans organisation. Kolloarrangören har fått återkoppling på inkomna synpunkter och klagomål vilka kommer tas hänsyn till vid kommande upphandling av kolloverksamhet.

Under år 2016 hade det diarietförts 22 synpunkter.

Äldreomsorg

Under perioden har det inkommit 124 synpunkter och klagomål. Av dessa är 98 klagomål, 10 beröm och 16 synpunkter och idéer. Av inkomna klagomål och synpunkter gäller 39 hemtjänst, 30 vård- och omsorgsboende/servicehus, 38 beställarenheten, 1 dagverksamhet och 16 övrigt. Klagomålen gäller i huvudsak verksamhetsinnehåll, genomförande av insatser och bemötande. Berömmen gäller i huvudsak gott bemötande och verksamhetsinnehåll.

Alla verksamheter utreder och åtgärdar inkomna synpunkter enligt sina lokala rutiner för kvalitetsledningssystem och i förekommande fall har rutiner reviderats.

Under år 2016 hade det diarietförts 124 synpunkter varav 104 klagomål, 15 beröm och 5 idéer.

Individ- och familjeomsorg (inkl ekonomiskt bistånd)

Under perioden har 63 diarieförda klagomål, synpunkter och 11 beröm inkommit. Ett klagomål har vidarebefordrats till enheten för hemlösa. Övriga 62 avsåg verksamhet i egen regi. De har främst handlat om bemötande, handläggning av ärenden och sociala problem i stadsmiljön. De beröm som har inkommit handlar om bemötande och tillgänglighet.

Under år 2016 hade det diarieförts 18 synpunkter.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Under perioden har 29 diarieförda klagomål, beröm och synpunkter inkommit. Den vanligaste orsaken till klagomål är att personer är missnöjda med de beslut och/eller insatser som de har fått. Klagomålen har främst handlat om insatser, bemötande och verksamhetens innehåll och kvalitet. Det har inkommit ett beröm gällande en grupp- och servicebostad som upplevs som välskött.

Motsvarande period år 2016 hade det diarieförts åtta synpunkter.

Stadsmiljö

Under perioden har 715 synpunkter i form av klagomål, frågor, beröm och idéer inkommit via synpunktsportalen. Det är en ökning mot ifjol. Trafikkontoret har också känt av ökningen som främst beror på att fler upptäcker möjligheten att ge synpunkter via sin smartphone. Av synpunkterna utgörs 90 stycken av idéer och 16 av beröm medan resten fördelar sig på frågor och klagomål. Många av de inkomna synpunkterna rör parkunderhåll som att laga trappor och bänkar och byta ut trasiga skräpkorgar och lekredskap. Även synpunkterna om parkskötsel såsom parkrenhållning och beskärning av träd och buskar samt otillåtna boplatser är vanliga synpunkter.

Det är värdefullt för förvaltningen att få in synpunkter på hur skötsel och renhållning av parkerna fungerar. Där brister kommer fram ser förvaltningen till att de åtgärdas och användbara idéer tas till vara för att utveckla verksamheten. Förvaltningen ser också att det ökade antalet inkomna synpunkter tar mer tid i anspråk hos förvaltningens tjänstepersoner.

Motsvarande period år 2016 hade det inkommit 260 synpunkter via synpunktsportalen.

Övrigt

Konsumentvägledning

Södermalms stadsdelsnämnd ansvarar för att erbjuda konsumentvägledning till stadsdelsområdets invånare. Mellan 1 januari och 31 augusti år 2017 drevs konsumentvägledning av Konsumentcentrum/Råd & Rön. Mellan 1 september och 31 december år 2017 har verksamheten drivits av Idéla kunskapscenter AB.

Från januari till augusti har konsumentvägledningen hanterat 355 ärenden där kontakter tagits av 209 kvinnor och 146 män. Av totala antalet ärenden handlade 332 om klagomål på varor och tjänster, 19 var förfrågningar och fyra gällde frågor om vardagsekonomi. De tre områden som utmärker sig i kontakterna med konsumentvägledning är klagomål på hantverkstjänster, möbler och dator/telefon/spelkonsol.

Från september till december har konsumentvägledningen hanterat 179 ärenden där kontakten tagits av 98 kvinnor, 80 män och ett besök där uppgift om kön saknas. Av totala ärenden handlade 131 om klagomål på varor och tjänster, 48 var förfrågningar och ingen fråga om vardagsekonomi. De tre områden som utmärker i kontakterna med konsumentvägledning är även här klagomål på hantverkstjänster, möbler och dator/telefon/spelkonsol.